

KALEJDOSZKÓP

CALEIDOSCOPE

Sötétből tárul ki a szívünk:
Nyíló virág a föld felett.
A szolgaságból fényt derítünk,
Fegyver nélkül is győztesek.

Tollas Tibor: Október 23.

Szervátiusz Tibor

Tel: 416 - 391 - 1290

www.resumesolutions.ca

CANADA'S LEADING RESUME WRITING, INTERVIEW & CAREER COACHING EXPERTS

- ◆ Resume Writing Services
- ◆ Cover Letter Writing
- ◆ Interview Coaching
- ◆ Career Coaching

A professionally written resume multiplies your chances to land the position you want. Let our Certified Writers and Coaches work for you!

WE OFFER

RESUME SERVICES

YOUR RESUME WILL...

- ◆ Look impressive
- ◆ Be Easy to Read
- ◆ Catch the Recruiter's Eye
- ◆ Dramatically Increase Your

Chances to Gain Winning Interviews

CAREER COACHING is a confidential, facilitative process that guides you through the journey of getting from RIGHT NOW to WHERE YOU WANT TO BE in your career. Career Coaching encourages and motivates you to pursue whatever action you need to take to achieve your career goals.

Our writers have composed 1000s of resumes for clients ranging from new graduates to senior executives, and are expert of handling complex issues such as gaps in employment, age discrimination, and career changes.

INTERVIEW COACHING

- ◆ Reduce Interview Anxiety
- ◆ Manage Awkward Questions
- ◆ Learn Effective Body Language
- ◆ Convey Strength and Values
- ◆ Solidify Job Offers

GET YOUR DREAM JOB NOW! Tel: 416 - 361 - 1290 info@resumesolutions.ca www.resumesolutions.ca

Celebrating 50 Years in Kensington Market

Building on a retail tradition that began in 1958, Tom's Place is a constant in the ever-changing world of fashion, proving that quality and value are always in style. What began as a bargain second hand store, is now one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel.

First floor specials: Men's Suits 4 for 1 Men's Sports Jackets 2 for 1

HOURS | M-W, 10-6 | Th-F, 10-7 | Sat, 9-6 | Sun, 12-5 190 Baldwin St. | Kensington Market (just west of Spadina) | Free Parking | 416-596-0297 | www.toms-place.com

This publication is financially assisted by
THE WAPPEL BRECKNER FOUNDATION

Fotó: Kun Emília

SZERKESZTŐI GONDOLATOK

Jönnek-mennek a hazai előadóművészek, hozzák-viszik az otthonok üzenetét, de főleg az anyanyelvünket dédelgetik, ápolgatják tengeren, óceánon innen és túl. Gondolkozom, vajon miért ilyen erős a nyelv iránti ragaszkodásunk, pedig de régóta másként szól hozzánk a magunk választotta környezet!

Az is gyakorta foglalkoztat, hogy vajon csak a felnőttkor ilyen nyelvben megmaradó és vajon az idő múlásával változó jelenség-e ez? Mert fiataljaink többsége - bár a családokon belül többnyire magyarul folyik a társalgás - szívesebben és gyakrabban keveri a két nyelvet; pontosabban, még akkor is angolul csevegnek egymás között, ha nem itt születtek és különben jó erős anyanyelvi megalapozottsággal érkeztek Kanadába, de hát az iskola, a munkahely, a baráti körök, szerelmek megtanították másként formálni a mondatokat.

Mondják, hogy az öregotthonokban majd minden idős ember visszaalakul azzá, aminek született, elfelejti az idegen szavakat, anyanyelvén fohászodik az Istenhez és csak azon sóhajtozik anyja-apja után. Viszont éppen egy öregotthonban találkoztam olyan 93 éves férfival, aki minden látogatásomkor azt panaszolta, hogy Lujza nevű, 89 éves hölgyismerőse nem hajlandó vele angolul társalogni, csak magyarul. "Pedig az embernek gyakorolnia kell a nyelvet, mert különben elfelejti", mondta, és bánata őszinte volt.

Áldás itt az idegen nyelvi közegben egy-egy otthonról hozott irodalmi műsor, tudományos, felvilágító értekezés, zene, bármi, ami a világokat, a régít, az elhagyottat és az újat, a választottat összeköti. Úgy szeretnék kézen fogni mindenkit, életkortól függetlenül és bevezetni egy-egy előadásra a Magyar Házba, a templomok aulájába, koncerttermekbe, hogy megmerítkezzen anyanyelvünk melengető gazdagságában, mert Isten bizony, annyira felfrissülne tőle!

Dancs Rózsa

HIRDESSZEN A FOLYÓIRATUNKBAN! A HIRDETÉS MAGÁBAN FOGLALJA AZ ÉVI ELŐFIZETÉST

Kéziratokat és más, közlésre szánt anyagot csak elektronikus postán fogadunk el.

A folyóiratban megjelenő írások tartalmáért kizárólag a szerzők felelősek.

We accept manuscripts, pictures, etc. by e-mail only.
The opinion expressed in this publication are
not necessarily those of the publisher.

A TARTALOMBÓL - CONTENTS

Illyés Gyula: Október 6.	2
Fáy Ferenc: Kiáltás Arad felé	2
Faludy György: Október 6.	2
Dancs Rózsa: Koronázási jelvényeink másolata Torontóban	3
Lászlóffy Aladár: Ének István királyról	5
Dancs Rózsa: Aki üzenetet hozott a "végekről"	7
Bordás Győző: Az Úr órája	9
Szervátiusz Tibor: Ars Poetica	10
Bartis Ferenc: A Szervátiusz-mütermem-világházban	10
Wass Albert: Tizenhárom almafa (részlet)	12
Albert Wass: The Man By The Side of The Road (excerpt)	13
Dancs Rózsa: Álom és valóság határán - Kovács Tibor torontói tárlatának margójára	14
Dr. Kádár Dezső és 1956	15
Miska János: Magyar költészet Kanadában	18
Hamvas Béla: A bor filozófiája (részletek)	20
TIFF - El Greco, Derrière Moi, Delta	22
Kati Reкаи: In Memory of Dora de Pédery-Hunt	24
Deutsch Lajos: A folklórta Bartók Béla	25
Béla Bartók	26
Miklós Radnóti (1909 - 1944)	27
Faludy (1910 - 2006): Michelangelo's Last Prayer	27
Versszínház Torontóban	28
A Torontói Nimród Hagyományörző Lovasfjász Baráti Kör	30
Szántai Lajos: III. András titka	30
Erdélyi Napló-esték előadói között: Kiszely István	32
Bácsalmási István: Jó hírért jót várj	34
István Bácsalmási: For Good News Except a Good Deed...	35
Tatár Etelka: Bozoki Antal: Magyarok a Vajdaságban	36

Szervátiusz Tibor:
Hídoltalmazó Boldogasszony

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

Megjelenik kéthavonta - Published bimonthly

Előfizetés - Subscription: CA\$39.95/ year; Foreign: S\$50.00/ year

Publisher: Kaleidoscope Publishing

Elnök - Telch György-George - President

Főszerkesztő - Telch-Dancs Rózsa - Editor-in-Chief

Terjesztés - Turóczy Katalin - Subscription

Elérhetőség - Address: 122 Silas Hill Drive

Toronto, On, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: rosacae@hotmail.com

Copyright © Kaleidoscope Publishing

No part of this publication may be reproduced by electronic means, photocopying or otherwise, without written permission from the publisher, excepting brief quotes for the purpose of review

visit our website: www.kalejdoszkop.com

*KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy

Lexikona helyesírását követi

Illyés Gyula

OKTÓBER 6.

Kezét - mert ő ölt, maga a király -
egy nép arcába törölte bele.
Nem volt e földnek Petőfije már!
Igy kezdett lenni Ferenc Józsefe.

Szervátiusz Tibor: Erdélyi Piéta

Fáy Ferenc

KIÁLTÁS ARAD FELÉ

Bitók árnyékát hinti rám az este,
búcsúzó sóhajt hord felém a szél.
S a fák, mint holtak megnyúlt furcsa teste
merednek rám. Az alkony, mint a vér
ömlik az álmos, dérfutotta földre.
S én sírva, zúgva, mint egy jajdarab
sikoltom át a csendes, őszi tájon,
hogy, mint a kín most minden szívbe fájjon
ez a kiáltás, ez a szó: Arad.

Arad. Legendák négy betűjü vége.
Megcsúfolt út, megcsúfolt szenvedés.
Földedre hulló tizenhármak vére
örök magyar sors, magyar megvetés.
Elér-e hozzánk tengerek ködén át
hősök véretől fényt kapott napod?
Elér-e hitnek őscsírájú magnak,
amelyből gazdag, új kalászt aratnak
égett vetésű, sápadt magyarok?

Küldd el a sírok néma kopjafáját.
E néma jelkép, hogyha, mint való
hamvasztó láng még sisteregve fáj át
a vérünkön, tán, mint az olvadó,
folyékony érc, még eggyé lesz a lelkünk,
— hisz egy-pólusú száz darab vagyunk —
Taszítjuk egymást tébolyulva, veszve,
csahos száj, frázis, száz párt lett az eszme.
Arad, nem érted? Hantta porladunk,

romlunk, akár a szél kergette pára.
És én zihálva, mint az üldözött
sikoltom át a néma éjszakába
árnyak, halottak, holt földek fölött,
hogy, mint varázsszó, szent hitű ígéret,
mint ostyatestből egy hulló darab
legyen: a hit, a bűn parányi jója,
hazátlanságunk nagy kohéziója,
az összetartó őserő: Arad.

Faludy György

OKTÓBER 6. (részlet)

A vesztőhelyre sáros út vitt
és kikericsék kékjei.
Száz év, s meghaltam volna ügyis-
vígasztalódott Vécsey.
Lahner György sírt s a földre nézett,
Damjanich szekéren feküdt,
Leiningen felmentő honvédek
árnyát kereste mindenütt.
S a táj olyan volt, mint a fácán:
tarlók, fák vérző foltjai,
és ők, tarkán, libegve, hátán:
elhulló, bús-szép tollai.

Aradon így. A pesti téren
is ütötték a dobokat,
de ő; nem félt, csak arca széle
vetett rózsálló lobokat.
Mosolygott. Mi bánta, hogy vége?
Branyiszkónál nevét az égre
karcolta kardja, a híres.
Ez volt Dembinski hadsegéde,
Abancourt Károly ezredes.
S mi elfeledtük. A miniszter,
bár hívták, maradtak egyedül.
- Az Al-Dunán szólt mély a gázló
s vénember már nem menekül.
Leszek bitófán harci zászló,
ha sorsom ezt így róttá ki-
s habár magyar volt Csány László,
úgy halt meg, mint egy római.

KORONÁZÁSI JELVÉNYEKEINK MÁSOLATA TORONTÓBAN

Dancs Rózsa

Fotók: Kralovanszky Balázs

Vaski Gábor, a torontói Magyar Kultúrközpont elnöke meghívására Mireisz Tibor, a Magyarok Nagyasszonya Szent Korona Lovagrend jegyzője elhozta hozzánk a magyar koronázási jelvényeknek a másolatát, Hummel Gizella szobrászművész Szentendrén őrzött remekművét. Aki megtekinthette ezeket a csodálatos nemzeti ereklyéket, érezhette azt a szeretetet, egységet és tökéletes harmóniát, amely a Szent Korona országát óvta és vezérelte 1000 éven át.

Vasárnap délután került az Ormay Gabriella rendezte műsorra, amellyel apostoli szent királyunk és a magyar alkotmány napját ünnepeltük. Vámos Marika és Szűcs Béla énekszámai - Szentiványi György kitűnő zeneszerző zongorakíséréssel -, Kacsó Erika, Szekeres-Pándy Ágnes és Vaski András szavalatai, Dancs Rózsa felolvasása, Ft. Jaschkó Balázs és Nt. Vass Zoltán szívhez szóló köszöntései, valamint a Forrai Levente tolmácsolta Borbás Károly *De Profundis* c. profán imádság jelentették a gerincét ennek a programnak. A Nimród Hagyományörző Íjászok bemutatója mozgalmasságot kölcsönzött a délutáni műsornak, ősi nemzeti hagyományokat felújító és továbbvivő programjuktól nyújtottak ízelítőt.

Mireisz Tibor este *A Szent Korona ikonográfiája* címmel tartott vetítéses előadást, miközben mindenki megcsodálhatta a Magyar koronázási jelvények kiállított másolatát.

Az ereklyéket előzetesen, vasárnap délelőtt a Szent Erzsébet Római Katolikus templomban a 10:30-as szentmisén is bemutatta Mireisz Tibor lovag Telch György, a Királyi Kanadai Veteránok Légijóának tagja és vitéz Terényi Ferenc 56-os hős kíséretében.

„István, az első vértanú proto-mártír Szent Istvánról kapja nevét, aki az Újszövetség törvényét mutatja fel”, kezdte

esti magyarázatát az előadó. „A név görögül koszorút, latinul koronát és héberül törvényt jelent, nekünk mindhármát együtt a szentháromsággal, a katolikus hittel koszorúba fonva. Nagy királyunk felvéve a nyugati keresztiséget a kor legerősebb hadseregével lett a hit és törvény védelmezője Európában.

A magyarság számára nem volt idegen a kereszténység, hiszen már Levédiában is oly sok keresztény volt közöttük, hogy Konstantinápolyban külön püspököt szenteltek számukra... Szent István - megfelelő utód híján - országunkat 1038. augusztus 15.-én Nagyasszonyunkra ruházta halálakor. A felajánlás a kor legfejlettebb és szabályos jogi keretei között történik (a római jog örökbeadási ritusa szerint), s így hazánk Mária Országává (Regnum Marianum) - s nemzetünk égi királynőnk nemzetévé válik, melyet a nemzeti akarat már közel egy ezredéven át (970 éve) büszkén vállal... Szent István felismeri a Kárpát medence organikus egységét és végrehajtja apostoli küldetését. Apostoli a királysága, hiszen közvetlenül kapta küldetését az Atya fiától. A pápa ezt mondja: „Én apostoli utód vagyok, ő pedig Krisztus apostola.”

Telch György, Mireisz Tibor és v. Terényi Ferenc
a Szt. Erzsébet Templomban

Szent István létrehozta tehát a Kárpát medencében azt a keresztény országot, mely 1000 éven át nagyhatalom Európában, amíg 1920-ban Versailles-ben, a Trianon palotában a szabadkőművesség akaratából keresztre nem feszítik hazánkat, mint Jézust és pontosan annyi részre darabolják, mint ahány szeget vernek a Megváltóba... Megtaposták a Szűzanya népét, szétszaggatták Szent István egyedülálló művét, szakrális egységét, de Mária királynőnk földi helytartója a Szent Koronánk, mely kapocs István óta föld és az égi királyság között, megmaradt számunkra és már érezteti hatását. Garancia a jövőnkre a Szent Korona titokzatos, misztikus teste, melynek mi magyarok mindannyian részei, tagjai vagyunk. Minden Szent István óta felhalmozott törvény a Szent Koronából ered és minden érvényes országgyűlés mindig a Szent Korona nevében hozta törvényeit. A baj hazánkban mindig akkor jött nemzetünkre, ha félretettük Szent királyunk intelmeit...”

“Szent Korona-tan végleges, lezárt tartalommal sohasem vált a törvényhozás tárgyává...,” hangsúlyozta Mireisz Tibor. Magát a Szent Korona-tant az alábbiakban foglalta össze:

Fotó: Kralovanszky Balázs

1. A Szent Korona-tannak két nagy része van. Az egyik a tartalmi, a másik eljárásjogi kérdéseket foglal magában. A kettő viszonyát pedig az a felfogás jellemzi, ami szerint a kifogástalan tartalmi alkotmány vagy törvény sem érvényes, ha azt a cogens (át nem hágható, mindig kötelező) eljárásjogi szabályok be nem tartásával fogadták el.

2. A Szent Korona Tana közjogi fogalom, ami a Szent Korona erkölcsi-jogi személyiségén alapszik.

A Szent Korona megszemélyesítése az egész világon egyedülálló, ehhez még csak hasonló sincs. Azzal, hogy a magyar jogi géniusz a Szent Koronát objektíválta, a magyarság fennmaradását alapozta meg. Erről így ír Prohászka Lajos társadalombölcse: „Költőinknek és minden nemzeti hőszűnknek állandóan visszatérő... szólama, hogy a magyarságot a végső elmúlástól mindig csak a csoda óvta meg. Csoda, hogy az ellenséges népek gyűrűjébe fogva... a függetlenségért vívott örökös harcok közepette szétszóródva és megfogyatkozva, mégis fenn maradtunk, hogy él nemzet e hazán, hogy odvas bűneink ellenére, rossz helyre téve... mindig volt valamilyen szent erő, amely... helyette győzött... ez a csoda itt él közöttünk... állandó valóság, készenlét. Ez a valóság, ez az élet magyar csoda a magyar szellemnek, a magyarság megtartásának objektívációja”, és ennek az objektívációnak „intézményes szervezeti nyoma van: ti. a nemzet teste, a Corpus Hungaricum és ennek szimbóluma a Szent Korona, ami a nemzettestet is valósággal megszenteli, Corpus Sacrae Coronae”... „Ezzel a nemzetmentő, létben tartó hivatásával vált a Szent Korona eszméje a magyarságnak valóban csodaszzerű léttényezőjévé. Itt teremtett a magyar szellem magának metafizikát... önmaga sorsában kifejezve a változatlant, az örökkévalót a változóban és mulandóban.” (*Vándor és bujdosó, 155-156. o.*)

3. A Szent Korona elvonatkoztatott (fölötte áll) a mindenkori államhatalmat gyakorló Főtől (királytól, kormányzótól, elnöktől stb.) és a tagoktól.

4. A Szent Korona az államhatalom alanya.

5. A Szent Korona egyesíti magában a hatalom egészét, vagyis azt a hatalmat, ami a Fő és tagok között véglegesen meg van osztva a törvényhozói és végrehajtó hatalom szempontjából. Ebből következik, hogy a nemzet mint közösséget megillető hatalom együtt, kizárólag a Szent Koronában van meg, ezt a hatalmat csak a Szent Korona testesíti meg.

6. A Szent Korona birtokolja az ország területét. Adott esetben hozzá tartozhatnak a csatlakozó országok is. Ezért volt szokásos, hogy a törvényekben a „Szent Korona országai” kifejezést használták.

7. A Szent Korona birtokolja mindazt, ami a nemzet fennmaradásához szükséges. Ebből kiemelkedő jelentőségű a termőföld használatát szabályozó joggyakorlat. Termőföldet kizárólag magyar természetes személy, magyar állampolgár birtokolhat, illetve használhat. Vagyis a hazai termőföld minden talpalatnyi területének földtulajdonosa a Szent Korona. A Szent Korona volt a garanciája annak, hogy érvényre jusson az etelközi alapszerződés, ami szerint amit közös erővel szereztek a honfoglalás során, abból mindenki érdemei szerint részesülhessen. Az ún. királyi jog — a Ius Regium — az ország Szent Koronájának azon joghatóságát fejezte ki, ami szerint az összes földbirtok a nemzeti hatalom része. Ebből a király — a Szent Koronára visszaháramlás jogát magában foglalva — csak a nemzet javára végzett teljesítmény fejében részesíthetett akárkit. Vagyis minden szabad birtok közvetlenül a Szent Koronától veszi eredetét. Ez az elv a “Sacra Corona Radix Omnium Possessionum”. 1848-tól ez az elv gyengül, napjainkban pedig a liberális lobb (vö. a XIX. sz. második felében nemzeti liberalizmus vagy szabadelvűek) haszonelvűségét követve törölni szeretné. Ezzel biztosítaná az idegen érdekek anyagi fölényét a földszerzés területén is. A Szent Korona ezen elve ma is a nemzet függetlenségének garanciája.

8. A Szent Korona rendelkezik — az adott kulturális, gazdasági fejlettség szerint értelmezett - az ország lakói életének fenntartásához nélkülözhetetlen gazdasági ágazatok (bányászat, kohászat, fegyvergyártás, gépipar, közlekedés, élelmiszer- és gyógyszeripar stb.) gazdasági alapjai (kapacitásai) felett, továbbá azon közgazdasági szabályzókkal, amelyek az árak, bérek, pénzforgalom stb. területén szerepüket tekintve fontosak. Ezek a jogok a középkorban a „királyi jogok” közé tartoztak. Közismert, hogy a királyi jövedelmek zömét a sóbányászat, ércbányászat bevételei képezték. Ma is így kellene lenni. Az elmúlt 10-12 év bűne éppen ezeknek idegen kézre játszása volt. Mivel ezek az üzletek megsértették a Szent Korona-tant, létrejöttük semmis, kártérítés nélkül visszaszerezhetőek.

9. A Szent Korona minden erkölcsi tekintély birtokosa. A tagok részéről minden közjogi tett a szent Korona fényét növeli. Csak a Szent Korona részére végzett szolgálat részesedhetett jutalomban, jutalmazásban. A hűség is a Szent Korona iránti odaadást jelentette, a Szent Korona nevében végezték a legfontosabb állami aktusokat is, pl. a nemzetközi szerződéseket a Szent Korona nevében kötötték meg.

Szervátiusz Tibor: Magyar Oltár - Szent István király

Lászlóffy Aladár

“ÉNEK ISTVÁN KIRÁLYRÓL”

Az Úr egy reggel, égi asztalánál
a telekkönyvvel babrált csendesen;
megállt a Loire-nál, a Visztulánál,
ezt meg amazt adom vagy elveszem.
Bélyegnyi telkeket és lepedőket
passzított, vágott és ragasztgatott,
hogy térrel kevervén össze időket,
Európának adjon alakot.

Mint zsákból magot, pár maroknyi népet
szórt ide s oda az erdők közé,
ki amit megköt mint álló egészet,
úgy tervezte, az legyen az övé.
A tűzhányók már régen kialudtak,
az istennyila szerkezetre járt,
ideje, hogy kik gazdálkodni tudnak,
mind kapjanak vagy hét termő határt.

Gyermekdeden napestig teregette;
hiába volt — a rajzolt papiros
hajnalra folyton megbarnult, kiégett
vagy átütött, a vértől lett piros.

Különösen a Duna-Tisza-Dráva
különben dúsán nedves tájain
ismétlődött az égő furcsa dráma,
sistergett fel a kardcsörgés, a kín.

Az Úr akkor a térképre lenézett,
és angyalának parancsolta meg:
sodord fel szépen onnan az egészet,
most látom már, belátom, nem lehet.
Én jót akartam, csendet várok érte,
hogy béke közben legyen aratás,
és érdekeim senki meg ne sértse,
lakoljon mind, hol ennyi a hibás!

Ekkor István, a magyarok királya,
mint árpaszem, hisz Árpádból szökött,
mint hulló szikra, küszöbére hága
a mennyeknek, s megállt az Úr előtt
s az egeket csak annyi kegyre kérte:
egy üres erszényt hagyj számomra itt
s jótállok, uram, perceimmel érte,
hogy senki Téged meg nem károsít.

Ráállt az Úr; egy angyalt rendelt mellé,
vasszárnyú angyalt, aki nem repült,
csupa kardpenge volt a szárnya tolla,
megpendült mindig, amikor leült;
mint főkönyvelő ült pince mélyén,
a trón alatt, s elég, ha suttogott,
István, ha lóra szállt a csaták éjén,
minden szavát meghallotta legott,

István szavát meg ő hallotta menten,
s az egyezségre felvigyázva így,
a négy folyó, a száz folyócska mentén
mind diadalra vitte hadait.
Eljött a béke hát: a láthatáron
ki fegyverrel betör, drágán fizet;
a gyepúk mögött csendes éjszakákon
csak pásztortüzek égtek s örtüzek.

Akkor már úgy tűnt: tele van az ország,
lakosok, lovak, víg vásárhelyek,
a pelyva száll, a szekerek behordják
fedél alá a fontos terheket;
cseléd dalol a kézimalmot hajtva,
sereg vonul a rend ösvényein,
tucatnyi nyelven zendül: rajta, rajta,
munkára fel hát, édes híveim!

S e hangzavar majd mindent jóra fordít,
e sok gyökérrel megkötött homok,
a pincegádor alatt részeg ordít,
a kunyhók mélyén szülő asszonyok,
köpenylobogva érkeznek heroldok,
parancsok újabb fontos láncszeme

kapcsolja törvénné, amit megoldott,
ahogy szokás volt s ahogy kellene,

vándor vajákos mondja a magáét,
s a sámán ellen új pap prédikál,
a szélvihar elsöpri ott a sátét,
ahol a kőből emelt templom áll.
Az új hit lassan, mint a por a múltat,
belepi lelkük zsiros oldalát,
néhány tavasz még, s termőre borulnak
a jól beásott oltott almafák...

Pedig az angyal mondta; ez még semmi,
e pár tucat család, ki itt lakik,
nem fogja termő tündérvölgyé tenni
a haza bérceit és halmait,
irigyek jönnek, többre, készre vágynak,
s megint a tűzé lesz a diadal,
a kitartók elaggyva esnek ágynak.
Ne költekezz, mert baj lesz itt hamar!

Az idő mindig porrá őrli őket,
az első büszke rend vitézeit;
sokáig fogtok szülni: temetőket
és szerte szétszórt sírok ezreit...
István, fején a koronával, öszült:
mint szeptemberben Esztergom hegyén
az átvonuló fellegárnyék örült
rohama közt a csendes szürke fény.

S az angyal írt: nagy jelentését írta,
elszámolt minden pillanattal itt,
s rendre az Úr roppant erszénye bírta
a kezes: István összes perceit.
Tiéd a térkép, most már megfizetted,
így szólt az Úr azon a szép napon,
ha te már nem lehetsz, akkor helyetted
az unokáid népének hagyom —

és karját védence karjába öltve
az égi erkély korlátjához ment:
megnyílt egy kút alatt, üres tőkélye
előtt állt boldogtalanul a szent.
Ez lesz az oszlop, trónusomig érni
majd akkor fog országod oszlopa...
ó, mennyi nemzedék fog még beférni!
Ó, mennyi csont cementlik még oda!

Egy jobb, a kőművesé marad épen,
az ország-világ emlékeztető:
hogy nem fog ki az építkező népen
a poklok kapuja: a temető.
És áll azóta földbe süllyedt oszlop,
és nyugszik rajta öreg, úri kéz,
és amíg minden termést érte hoztok,
a semmi tenyerén is ép, egész.

de PÉDERY-HUNT DORA (1913 - 2008)

Fotó: Telch György

94 éves korában Torontóban elhunyt a kanadai éremművészet magyar származású nagyasszonya, de Pédery-Hunt Dora, aki 1913-ban született Budapesten. A magyar fővárosban töltötte gyermek- és ifjúkorát. Élete végéig vallotta, hogy a szülői ház művelt légköre ébresztette fel benne a művészi hajlamot.

1948-ban érkezett Kanadába. Szobrai, érméi világszerte ismertek. Az éremművészetet ő teremtette meg itt, nemzedékeket vezetett be a műfaj rejtelmeibe. Pénzérméi közül a legismertebb II. Erzsébet királynő portréja.

de Pédery-Hunt Dora rengeteg kitüntetést kapott képzőművészeti munkássága elismeréseként. Ezek közül a legjelentősebbek az Order of Canada és az Order of Ontario.

Művészi hagyatékáról a család rendelkezik.

Művei megvásárolhatók. Bővebb felvilágosításért hívják Hencz Ildikót (416) 967-7424; ildiko.hencz@sympatico.ca

Medalist Dora de Pédery-Hunt, the sculptor who moulded the image of the Queen on Canadian coins and created the Canadian Centennial Medal and hundreds of other awards, died of colorectal cancer in the palliative care unit of St. Michael's Hospital in Toronto on Sept. 29. She was 94.

Born Nov. 16, 1913, in Budapest, she trained as an artist and sculptor but fled her homeland with her family on Christmas Eve, 1944, just before the Soviet army marched into Hungary. She came to Canada in 1948 and was soon befriended and encouraged by sculptors Frances Loring and Florence Wyle. Her inaugural commission in Canada was the Canada Council Medal, the country's first arts medal. She is survived by a niece, two nephews, four great nieces and nephews and two great-great nieces. A private family funeral is planned, followed by a celebration of her life at a later date.

Sandra Martin, *Globe and Mail*, October 2, 2008)

AKI ÜZENETET HOZOTT A "VÉGEKRŐL"

Bordás György (Verbász, 1948. március 5.) - prózaíró, kritikus, szerkesztő. Az általános iskolát szülővárosában, gimnáziumot Újvidéken végzi, az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Kara Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén diplomál, majd posztgraduális képzése után a irodalomtudományok magiszteri címét 1986-ban. 1971-76 között a Magyar Szó újvidéki napilap művelődési rovatának munkatársa, 1976 és 86 között a Híd havonta megjelenő irodalmi folyóirat szerkesztője, majd 1987-től 1995-ig a Forum Könyvkiadó igazgató-főszerkesztője.

1995 és 2000 között a Forum Lap- Könyvkiadó és Nyomdaipari, mitegy 600 dolgozót számláló kiadóház, vezérigazgatója, majd ismét a Könyvkiadó vezetője 2007-ig. 1992-től tagja a Magyar Írók Szövetségének, 2002 óta pedig a vajdasági Magyar Nemzeti Tanács kulturális bizottságának alelnöke. Jelenleg, két év múlva eszékes nyugdíjbavonulásáig igazgatói tanácsos és irodalmi szerkesztő.

Bordás György főbb díjai - Pro Cultura Hungarica (1996), Márai Sándor-díj (2003) Szenteleky Kornél irodalmi díj 2005, 56-os Emlékérem (2006).

Bori Imre irodalomtörténész írja róla A jugoszláviai magyar irodalomtörténet című könyvében: "Fűzfasíp című regénye a reveláció erejével hatott, és a kritika egyöntetűen az erőtelejes, autentikus világot ábrázolni tudó szépíróként üdvözölte. Az írónak ugyanis sikerült a művészregény keretében nemcsak a művelődéstörténeti anyagot megmozdítania, de sikerült neki életmód- életvitelregényt is írni, olyan módon, hogy a magánsorsok a közéletben fejlődnek egy dátumok szerint is meghatározott időszakban - 1910. augusztus 22-e és 1914. június 28-a között... A Fűzfasíp folytatásának a Csukódó zsilipek a jelképeességtől sem mentes címe, az impériumváltás traumáit is rögzíti. A jövő sejtelve üzen benne, hogy egy más, a háború előlőtől különböző világ látványa van a szerző szeme előtt, s azt kitűnő érzékkel

valóban regényíróhoz méltó módon, esztétikai érvénnyel bizonyítja. Ez mondható el a regénytrilógia harmadik kötetéről is, a Kotanaszökevényről. Üvegház, majd Ténta és repesz cím alá gyűjtötte az évtizedeken át a Magyar Szó és a Híd hasábjain közölt esszéit és riportjait, amelyekben kritikusai szerint megtalálta az oly kívánatos és áldásos összhangot az egyéni élmény és az általánosabb érvényű közügy között, miközben az intim közlésnek szerez érvényt. Írásain, beszéljen bármiről" - mondja Bori Imre - "az élet hitelesítő pecsétje is rajta van."

„Elsősorban regényírónak tartom magam,” mondta a Márai-díjas Bordás György magáról a 2008. szeptember 14-én megtartott torontói Kalejdoszkóp-esten, amikor legújabb kötetének¹ a bemutatására került sor. A patinás Mátyás Pince lassan megtelt az irodalomkedvelő közönséggel, amire a szerző és felesége, Ilonka, valamint kanadai vendéglátói, Soós Kató és József megérkeztek. Farkas András erdélyi származású, Torontóban élő énekes csodálatos virágénekekkel igazi irodalmi kávéházak hangulatát teremtette meg, amelyet a Dancs Rózsa által felolvasott *Pilvax* c. írás is megidézett.

Farkas András

Bordás György stílusa gördülékeny és rendkívüli tömörítésre képes. Nagyapa - aki visszatérő hőse a dokumentumnovelláknak - meséjéből évszázados családfa ágai bogozódnak össze, felvillantva az egyes korok szokásait, régi krónikák lapjait, mint pl. az 1893-ban Zomborban megjelent vármegyertörténetet vagy a püspöki könyvtárban őrzött Nagy Kálosi Balázs könyvét, amelyből fel-feltöltődik időnként a nagyszülői meseforrás. Figyeljük csak: "s meséjében a történetek úgy álltak össze igaz mozaikká, mint rajta vasárnaponként az öltözéke: fején a pörgekalap, alatta a frissen borotvált arcon a stuccolt kefebajusz, felső gombra gombolt fehér ing, rajta nyáron is a nyolcgombos fekete lajbi, ősszel-télen az egyetlen, rókaprém-galléros ünneplő kabát. Kemény télen a kalap helyett (nagyanyám kifejezése) "főjlőről beütött" báránypőrc subara. Nyakkendője, ugyancsak fekete, öklömmnyi csomóval, de csak ha úrvacsoraosztás is volt," stb. Kordivat ez, kérem - mindenféle divatlapnál leíróbb, szemléltetőbb... Hihetetlen könnyedséggel ugrunk át évszázadokat, az idősíkok úgy cikáznak egyik a másikba, hogy észre sem vesszük, hogy visszakanyarodtunk ama negyvennyolcas megyegyülésig, ahol a zombori atyafiak Mészáros Lázár és Perczel Mór nevével ismerkednek, hogy

¹Bordás György: Az Úr órája. Forum, Újvidék, 2008

Vebászon csatlakozzanak a Károlyi gróf vezette nemzetörökhöz. A Családcímer c. kötetkezdő írás sok érdekes adatot, illetőleg minden adatot feltár a nemesi előjogokat valamikor kiérdemelt Bordásokról, de elárulja az író finom humorát is. Ilyen a nagyanya válasza, aki nem tudja megjegyezni elsősülött unokájának a nevét, hogy Attila, és amikor “egy vasárnap délutáni bibliórán rákérdeztek: - No, Kati, hogy is “híjják” az “úri” unokád?,... azt mondta: “Tudjátok, valami menteforma, de szíj neve van a gyerekeknek!”

Hasonlatai nem elvontak, pl. nagyapa kalapján mindig ott akár egy dísznek a padlás egy-egy pókhálója, a Pilvax a meséből úgy jelent meg a gyermeki képzeletben, “mintha a pillangók háza lett volna, vagy egy csillag, meteor, amely a távolban világít, s utat mutat”, A mi Jézusunk-ban pedig “a háború is olyan, mint a lyuk, minél többet piszkálják, annál nagyobb lesz.”

Meglepő fordulattal enyhíti azt a stresszes állapotot, amelyet az ÁVÓ megfigyelési dossziéja vált ki belőle. Miközben olvassa magyarországi értelmiségiekkel folytatott találkozásainak, beszélgetéseinek a titkosszolgálat által nyilvántartott beszámolóját, és azt érzi, hogy “A szoba mintha megmozdult volna vele, az ablak fényei vibráltak. Föllállt, de egyensúlyi helyzetét is veszíteni érezte,” és akkor hirtelen egy régi otthoni kép villan föl előtte. Allegorikus képpel jelzi állapotát: galambok nagy rajat csapódott be a füsttel, lánggal telt padlásnílásokba, majd a téglafalnak ütközve égő tollal röppentek vissza, majd megperzselődve, tehetetlenül estek a környező házak cserepeire, majd a mélybe. A fiókák mentésére sietett galambokhoz hasonlóan érzi a megfigyelt, besúgott, megdöbbent író. *(Összefoglaló jelentés)*

A sovíniszta-nacionalista megnyilvánulásokról szinte kosztolányis finom utalással értesülünk például a Sztavroszi jegyzetek-ben: „Tágas terasz sok virággal, kényelmes székek, bent fotelek is. Tiszta, illatos WC... Míg szállunk ki, nyilván a sok gyermeki csevegés miatt megszólal egy lekászálódó asszonyosság. Felháborodva méltatlankodik: - Itt csak magyarok vannak, szerbek sehol...?... Sztavroszról a máig is jól használható öreg Panoráma útikönyvek sorozat sem tud többet, mint “Észak-Görögország egyik legszebb, főnyes partszakasza”... tény: az utcán több magyar szót hallani, mint

mondjuk Óbecsén, Topolyán vagy Szabadkán. Nem élcelődni akarok az említett s nem említett községekkel, de itt minden üzletben, étteremben hajlandók megszólalni, sőt beszélnek magyarul, s másik két nyelven is...” Nem ennyire eufemisztikus hangvételű az „Újvidéken, 1999. április 18-án” keltezett Levél a túlvilágra c. írása, amelyben Márai Sándort tudósítja a “végekről”: “Március 24-től bombáznak bennünket... Április elsején hajnalban egy hatalmas robbanás vert ki az ágyból. Úgy öt óra körül lehetett. A feleségem lement kenyérért, tejért. Remegő ajakkal tért vissza. – Lebombázták a hidunkat!... nagycsütörtök reggelén történt. S jött a nagyszombat... A helyzetre való tekintettel előrehozott szertartás, tűzszentelés már fél hatkor, majd vízszentelés, liturgia s a szentmise... Már majdnem nyolc óra, amikor az úrfelmutatáshoz készül, s egyszerre csak beremeg a templom. De iszonyatosan. Néhány másodpercnyi zavar, valamennyiünk tekintete a mennyezetre szegződik, szakad-e, avagy sem. Hála istennek, nem. Senki, de valóban senki, még csak meg sem mozdul, nemhogy menekülni próbálna, csak a csend döbbenetnyi mélységű... Hány másodpercre, fél vagy akár egy egész percre, nem tudom, de azt igen, hogy páterünk bintésére, egyszerre csak fölhangzott a villanyorgona, s a korus énekelni kezdte a Föltámadott Krisztus e napon...-t...”

Fotók: Kralovszky Balázs

Az *Úr órája* c. dokumentumnovelláknak, tárcáknak nevezett Bordás-kötetről a recenzens Németh István megállapítja, hogy “a történetek, az “eszmefuttatások” mind rólunk szólnak, s még akkor is rólunk beszél a szerző, amikor Arisztotelésszel beszélget valahol Görögországban a tenger felett... Az *Úr órája* egy író és bizonyára sok-sok olvasó meghitt találkozása lesz.”

A torontói könyvbemutató is bizonyítja: Németh Istvánnak igaza lett!

Bordás Győző megjelent kötetei: *A két Pechán*. Képzőművészeti kismonográfia, Forum, Újvidék, 1982; *Fűzfásip*. Regény, Forum, Újvidék, 1992; *Csukódó zsilipek*. Regény, Forum, Újvidék, 1995; *Úvegház*. Irodalmi publicisztika, Forum, Újvidék, 1997; *Weidenfeife*. Regény (a *Fűzfásip* német fordítása), Forum, Újvidék - Agapé, Szeged, 1999; *Ténta és repesz*. Irodalmi publicisztika, Forum, Újvidék, 2001; *Katonaszökevény*. Regény, Forum, Újvidék, 2004.

Dancs Rózsa

Bordás Gyöző

AZ ÚR ÓRÁJA

Tulajdonképpen nehéz a karácsonyról beszélnem, mert nálunk a karácsony nem egy estébe, sőt nemcsak egy napba sűrűsödött, hanem folyamat volt, a maga jól kirajzolható hullámvonalával, amelynek csúcsa, természetesen, a szenteste volt, csillagszórós karácsonyfagyújtással, a karácsonyi énekek eléneklésével és az ajándékok kiosztásával, majd az ezt követő gazdag vacsorával és az elmaradhatatlan, akkor még éjfélkor tartott éjféli misével. De, mondom, számomra a krácsony sokkal előbb kezdődött. Pontosabban nem is számomra, hanem édesanyám számára. Kezdődött már az őszi nagytakarítással, amit úgy kell elképzelni, hogy ötszobás nagy sváb házunk minden ablakát, ajtaját lemosta, kilincseit kiszidolozta, s minden, de valóban minden bútordarabot elmozdított, hogy alóla, mögüle a port, pókhálót, egyszóval minden tisztátalanságot eltávolítson. Ilyenkor a szekrényeket is újrarakta, s a ruhákat, ha kellett, újramosta, és ismét élesre vasalta. Pedig volt mit, öt gyermekre mosott, vasalt, takarított.

Az így felfrissített lakás várta az advent első hetét, amikor viszont apám a mindenszenteki hajsza után ismét nekilátott a munkához, ezúttal az adventi koszorúk készítéséhez, most már nem a sokkal gyöngébb minőségű Fruška gora-i fenyőből és a szlovéniai Ajdovščinából vasúton érkező páfrányból. Ez a latin nevén Filix már jelképesen is a karácsony érkezését hirdette, hiszen levelei olyanok voltak, mint az angyalok szárnya, csak zöldben, s ha vastag, érces szárát keresztülvágtuk, kétféjű sas forma képződött belőle. Én elhittem szép kertünk nagy barátjának, Tessényi doktornak, hogy a páfrány gyökerét mézbe keverve gyógyszernek használták, sőt bort is fűszereztek vele.

– Dioszkoridész görög orvos már az első században ezzel gyógyított belső szervi betegeket – magyarázta a mindentudó doktor.

Szóval, az advent a nagy készülődés időszaka volt, ebbe, természetesen, beletartozott a Mikulás is, aki a maga valóságában, bundában, kucsmában jelent meg, de kissé raccsoló hanghordozásán csakhamar felismertük benne anyai nagybátyánk hangját. Édesanyám ilyenkor már nagyban sütött: darálós kekszet meg mézes puszedit, amelyek a hideg szobában csak karácsonyra puhultak meg. De egy héttel a nagy esemény előtt már készen volt a zserbó is felvágatlanul, meg a diós, a citromos és a mokkatorta is. Mert karácsonykor, akárcsak a mesében, minden gyereknek az óhaja teljesült, mármint ami az édességeket illeti. De más kívánságaink is meghallgatásra találtak. Anyám egész évben figyelte, ki mit szeretne, s persze ezt egyeztetette a szükségletekkel és a lehetőségekkel, s így ki-ki azt kapta, amire leginkább áhított: cipőt, nadrágot, inget. Emlékszem, így jutottam életem első nyakkendőjéhez is, még mielőtt erre igazán érett lettem volna. Külön emlékezés tárgya lehetne a várkozásnak az a néhány órája, ami a karácsonyfa-gyújtást megelőzte. Őt angyal ült áhítózza és vágyakozva és várakozva a konyhaasztal körül, merthogy a díszítés nálunk – hála istennek még ma is – a szülők kirzárólagos joga és feladata, s addig be nem ment közülünk senki a nappaliba, míg meg nem szólalt kintről a

„Jézuska csengője”, amely apám tejescsészéjéből és kiskanálából állt. A valós és mitikus keveredett és kavargott karácsonyainkban, ez volt benne a szép, a felemelő, a mindenkori örök.

De visszatérve az elején említett képletes görbéhez. Vegyes lakosú kisvárosban éltünk, s második szomszédunk a helyi szerb pap unokája volt. Annyira kedvelte a mi karácsonyaikat, hogy gyertyagyújtás után sokszor már ott volt nálunk, mint a megbeszélte futballmeccseinken. Hatodik gyerekként már szinte odatartozott hozzánk. Mi sem természetesebb, hogy szerb karácsonykor mi is fölsorakoztunk náluk, a szüleinél, és soha, de soha nem éreztem, hogy az 1:5-ös arány terhükre lett volna. Sőt! Be volt ott is készítve annyi, hogy egy regiment jóllakhatott volna.

Ott volt ilyenkor a nagyszakállú, jóságos pápa nagyapa is, széles lila övvel a derekán, reverendában természetesen, s apró termetű, élénk szemű felesége, aki arról volt ismert, hogy mindig tudott gyógyírt kínálni az elveszetteknek, jómaga pedig megértő és megbocsátó természet. A pápa ilyenkor ósláv nyelven áldotta meg a családot, s bennünket is, szenttelvízzel és tömérdek tömjénnel szentesítve, amit mondott. Én már akkor gyanítottam, hogy a tömjéntől oly fűszerezsek a kalácsaik, mint az a mézbe kervert főtt búzaszemekből álló massa is, amit dióval és mazsolával dúsitottak. A pápa megértő és megbocsátó természet volt, nem ellenezte egyszem fiúknak a félig német, félig zsidó lánnyal kötendő házasságát, már akkor sem, amikor a vegyes házasságok majdnem istentagadással voltak egyenlők. A pápa abban az időben gimnáziumi hittantanár is! Nos, ő mesélte ilyenkor: nem győzött csodálkozni, hogy anyánk, aki a gimnáziumba iratkozva, zentai lévén, szinte nem is tudott szerbül, a grammatika gyors elsajátítása révén szabályosabban beszélt szerbül, mint akiknek ez volt az anyanyelvük. Erről a pópáról, a magyarul is kitűnően beszélő Milan bácsiról mintáztam később regényem bölcs, műértő és műpártoló papfiguráját, hiszen tőle kaptam az első órákat Molter Károly csatornaregényéről, Szirmai novelláiról, a Pechánok festményeiről... Igen, de adós maradtam mindeddig haláluk történetének a megírásával. Hetvenkét évet éltek le együtt, s a kilencvenen is túl voltak, amikor szinte egyidejűleg estek ágynak. Milica néminek, a feleségnek ekkorra már csupán egyetlen kívánsága maradt: egy napon szólítsa őket az Úr, ha lehet. De az Úr órája nem járt pontosan, mert Milan bácsit egyik napon, Milica nénit pedig huszonnégy órával később szólította magához.

Emlékszem, hogyan lopták ki a szobából Milan bácsi holttestét, míg a felesége aludt, halkan, meg ne neszeljen valamit. S miután fölravatalozták a templomban, a feleség iránti tiszteletből és tapintatból nem is harangoztak mindaddig, míg az urát nem követte. Akkor viszont a kisváros minden felekezeti templomában egyszerre szólaltak meg a harangok. Sosem láttam méltóságteljesebb temetést, mint az öreg pópáékét. Otthon két napon át segédkeztünk apánknak a koszorúk kötésében, amelyből most több kellett, mint mindenszentekre. Ezüstfenyőből és kemény szálú páfrányból kötött családi koszorúnkba pedig apám hat szép krizantémfejet font bele.

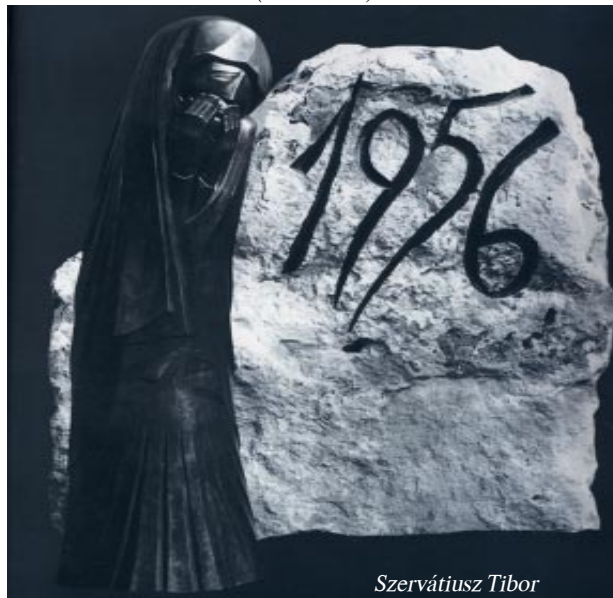
SZERVÁTIUSZ TIBOR: ARS POETICA

A század művészi törekvéseit ismerem,
de nem tartom jogosnak megkésve átvenni azt,
amit valahol már kialakítottak. Ha magyarnak
születtem, a művészetet is anyanyelvemen
kell beszélnem. Vállalom népem hagyományait,
sorsát, történelmét, múltját, jelenét és jövőjét.
Keleti szép örökségünket Nyugatba ötvözve,
a Nyugat figyelmét magunkra irányítva
a szobrászat nyelvén erről akarok szólni.
Szeretem az anyagokat. Tisztelem szerkezetüket,
szépségüket, keménységüket.

Mégis azt mondom:
puszta formát
létrehozni nem elég.
Azt tartom alkotásnak,
ha a művész
nemcsak kísérletezik,
de teremt: világot
magának, s ehhez
megfelelő formát.
Ha létrehoz eddig
nem létezett új valóságokat.
Ha szellemi erejét az anyagra
tudja kényszeríteni.
Ha az anyag kénytelen
egy egész nép
feszültségeit,
az egész emberiség sorsát magába
zárni és örökké hordozni.

Szervátiusz Tibor: Boldogasszonykő 1.

Bartis Ferenc

A SZERVÁTIUSZ-MŰTEREM-VILÁGHÁZBAN*(Részletek)**Szervátiusz Tibor*

... Malomkő-asztal. Körülötte csángó tuskószékek, de mégsem azok, hiszen négy lábuk van, mintha meder nélküli tömzsi vályú-darabok volnának, báránybőrrel leterítve. Nekem ez a műterem világ-ház, szentély, inkább letérdepelnék a küszöbére, mint valamelyik csíki-gyergyói oltár előtt... Jártam már "istenek" műhelyében is, de sehol nem éreztem magamban, mint itt a fölemelő alázat méltóságát. Itóka, harapnivaló kerül az asztalra. Úgy fogom meg a poharat, mint pap a serleget, amikor áldozik... Bármikor megfordultam itt, ugyanez a meghatottság járta át a lelkemet, mint most. Nézem a Mestert. Mint egy szent aszkéta figyel. Zöld villámú tekintetével sok-sok ezer évvel ezelőtt valahol a Tigris és Eufrátesz ölen vagy a Nílus robajában, vagy az Ural mögötti vad vidéken találkoztam vele először, éppen akkor, amikor vagy Európából érkezett oda vagy onnan készült indulni Európába... Totemek fogták közre, sámánok lesték minden szavát, hiszen már akkor egyistenimádó volt: a szabadság, a becsület, az alkotás isteni-szenthármasságában hitt.

Ez a hit határozta meg Szervátiusz Tibor életét, eszmerendszerét, alkotói művészetét egyaránt. Ősi-új világ ez. Fa-kő-fém-világ. De élő! Az anyag föltámadt a Mester keze nyomán, megdicsőült, s élete már örök! Nem fog ki rajta korhadás, porladás, rozsdás, és magán viseli az állandóan újuló világ egyre ősbibb arcát, és sóhajt, sikolt, süvölt, szitkozódik és fohászokodik, de nem óbégat, nem siránkozik, nem jajgat, nem kéreget, nem kunyerál, nem koldul, alázatos, de nem alázkodik meg, és komorságában erőt, élni akarást, bátorságot sugároz a vérző szélrózsa minden irányába, mindig és mindenkinek.

Ezt nevezem szervátiuszi egyetemes erdélyiségnek és erdélyi egyetemességnek. Ez az a csúc, ahonnan mélyebbre és magasabbra, a szenvedés közelségébe és a remény messzeségébe lát az ember... Itt, ezen a szellemi csúcson, ebben a műterem-világházban a gondolat biztonságában és

bizonyosságában jelen van a történelem és a történelem-csinálók serege, - az ős-kezdetektől napjainkig. Kronosz parancsára sem lehetne ezt a szerves egységet korszakolni, eseményekre vagy személyekre tagolni, esetleg csoportosítani, hiszen ez a szoborkatedrális a szabadság, a becsület, az alkotás hármasságát testesíti meg. Fürkésződöm körbe s azon veszem észre magamat, hogy engem néznek a fa-kő-fém erdőmunkások, csángó pásztorok, költők és írók, vértanúk és mártírok, mindent-tudó mesemondók, dózsai kínokban szenvedő krisztusok és krisztusi szenvedésben kínlódó Dózsák, amott pedig egy szörnyűséges rács - a világ-börtön láthatára, tovább egy csíki hős püspök, akit népe már szentté avatott, megsimogatnám, de méltatlannak érzem magam hozzá, bár arcvonásai Édesanyámat idézik; s jajaj, belém sajdulnak a számok: 1514, 1849, 1956; a hasított kőből emelt hármaskereszt tövében zokogó asszonyt csak nézem, csak nézem: - Ő minden magyar édesanyja... Közeleg az ezredforduló! Szervátiusz Tibor vaskos mappákat vesz elő. Immár több változatban (is) megalkotta a Magyarország Emlékműve tervét. Szemlélem a rajzokat, a vázlatokat, a részleteket: így, grafikai megfogalmazásban is remekművek! Szeretném hinni, hogy a Mester által kigondolt, eltervelt, megálmodott óriási szobor-kompozíció megvalósul és az őt megillető helyre kerül, ott épül föl, hogy vigyázva a Magyar Népre, óvja az egyetemes emberi kultúrát s az Embert arra kötelezze, hogy maradjon hű önmagához... Ha megvalósul, ez a szervátiuszi álom lesz az emberiség következő kulturális csodája...

Szervátiusz Tibor: Erdélyi sirató (Apám síremléke)

KALEJDOSCOPE PUBLISHING

AZ ÖN ÉLETE IS TÖRTÉNELEM!
 MESÉLJE EL UNOKÁINAK IS!
 KÖNYVÉT MI KIADJUK MAGYARUL, ANGOLUL
 VAGY KÉT NYELVEN
 KÉZIRATÁNAK FORDÍTÁSÁT VÁLLALJUK

E-mail: rosacae@hotmail.com
www.kalejdoskop.com
 Tel.: 416 491 4631

FÜGGETLEN MAGYAR RÁDIÓ

FŐSZERKESZTŐ:
 BEDE FAZEKAS ZSOLT

MINDEN SZOMBATON DÉLUTÁN 5-TŐL 7-IG

AZ AM 530-AS KÖZÉPHULLÁMON
<http://www.magyarradio.ca>

AMERIKAI MAGYAR ÚJSÁGOT!

P. O. Box 7416 Baltimor,
 MD 21227-0416, USA

1956-RA EMLÉKEZÜNK A MAGYAR KULTÚRKÖZPONTBAN

Október 23.

Zászlófelvonás a torontói Városházán,
 koszorúzás a Budapest Parkban

Október 26.

Forradalmi megemlékezés.

Ünnepi szónok: Dr. Jakus János alezredes, Bpest
 Rigó Sándor-koncert

Október 27.

Kalejdoskop-est a Mátyás Pincében
 „Magyar-jugoszláv szembenállás
 és annak következményei Magyarországon
 az '50-es évek elején. A déli védelmi rendszer
 kiépítésének folyamata.”

Meghívott vendég Dr. Jakus János alezredes

WASS ALBERT-CENTENÁRIUM

TIZENHÁROM ALMAFA

(Folytatás előző számunkból)

- Na, szivarok, szombat déltől megvan a szabadság! De ha nem lesz jövő vasárnapra medve, lenyúzom a bőrtöket!

S szombat délben kezükben volt a szabadságos levél. Együtt mentek ki az állomásra, ketten. Még utoljára jól meghányták-vetették a tervet, aztán elváltak egymástól. S Mózsi estére már odahaza volt az övéinél.

Ahogy az állomástól jövet végigment katonaruhában a falun, az emberek ugyancsak megálltak a tiszteletére.

- Hát milyen a katonaélet? - kezdte ez is, az is.

- Életnek élet - felelgetett Mózsi becsületesen.

A falun kívül szembejött a hadapród úr is. Mózsi vitézül tisztelgett, a hadapród úr pedig megállt, és kedvtelve nézegette.

- Egész megemberesedtél, hallod-e? - kezdte, mintha csak az édes öccsét látta volna maga előtt -, még a tartásod is más lett! Tíz évet fiatalodtál legalább!

-Tiszta szerencse akkor, hogy nem tart sokáig - felelt rá Mózsi.

- Miért? - nézett rá megszigorodva a hadapród -, inkább légy hálás, hogy foglalkozik veled az állam!

- Sze abban nincsen hiba - vágta ki magát Mózsi ügyesen, - de ha egyetlen hónap alatt tíz esztendő fiatalodék, ahogyan azt a hadapród úr mondja, akkor igazán nagy szerencse, hogy már csak egy hónap van hátra, mert különben még csúffá lennék a végén!

- A jókedved megmaradt, azt látom - örvendezett a hadapród úr.

- Valami nekem is kell maradjon - vélte Mózsi.

- Aztán mennyi a szabadság? - tudakolta tovább a Fekete ügy parancsnoka.

- Egy hét meg egy medve.

- Eridj a fenébe - nevetett a hadapród, de ő indult meg elsőnek.

Mózsi vitézül tisztelgett megint, s közben azon gondolkodott, hogy lám csak, milyenek az urak. Civilben tegezhetnék az embert, ha kedvük volna, de azt mondják, hogy „maga” nehogy az embernek eszibe juthasson egy szép napon visszategezni őket. Mikor aztán mind a ketten egyenruhában vannak és az „Ön” megszólítást írja elő a szolgálat, akkor már merik azt mondani, hogy „te”. Mert a szolgálat ellen véteni kisebb veszedelem nekik, mint az, hogy civilben esetleg visszakapják a tegezést, és még csak be sem csukathatják miatta a szegény embert.

Fölfele menet a hegyen, fuvaros emberek jöttek szembe, fával megrakott szekerekkel. Megismerték s kerekentették egyszerűen.

- Nehéz nagyon a szolgálat? - kérdezték aggodalmasan,

mivel ők még előtte állottak.

- Halott nincsen még közöttünk - szaladt ki Mózsi száján, de utána nyomban elsötétült az arca, és a feje kissé alább billent.

-Azazhogy van egy, azt hiszem - mondotta lassan -, de arról a szolgálat nem tehet.

- Hát kicsoda? - kérdezte megrendültén az egyik ember.

- A természet.

- Melyik?

- Amelyik nem tűri a gyalázkodást.

- Leszúrtak valakit?

- Csak agyonlőtték, ha igaz. De ünnepélyesen.

- Hivatalosan? - szörnyülködtek el az emberek.

- Pedig nem is hajtá ki a szakaszvezetőt az ablakon - derítette föl Mózsi az igazságot az emberek előtt -, csak éppen odavágá a padlóhoz egy kicsit,

A fuvarosok sóhajtgatva rágták meg az eseményt.

- Aztán rosszak-é nagyon a tisztetek? - kérdezte meg az egyik aggodalmasan.

- Nem rosszabbak, mint a rományoknál voltak - adta meg Mózsi a választ.

Erre aztán nem is kérdezősködtek tovább, csak sóhajtottak s beálltak a szekerek mellé. Mózsi pedig lépett szaporán haza.

Az asszony nem akart hinni a szemének, amikor meglátta.

Kicsi Mózsi pedig odaállt az apja elé s megkérdezte:

- Megőrizte-é, édesapám, a hazát?

Mózsi ránézett a fiára, s komolyan felelte.

- Amit reám bíztak vót, azt te ne féltsetd.

- S több önzés nincsen? - kíváncsiskodott tovább a gyerek.

- Egy hétig szünetet tartunk.

Aztán nagy hirtelenében két csirkének leüték a fejét, s úgy ünnepelték meg a sikeres őrzést, meg a szünetjét neki.

Másnap aztán fölhúzta Mózsi a régi gúnyáit, megjárta a vetéseket, majd vette a puskáját, s elkezdte járni az erdőt. Hétfőn s kedden segített az asszonynak törökbúzat kapálni, szerdán lekaszálta a szénát, s csütörtökön lement a faluba. Ott is egyenesen a postahivatalba, s feladott egy táviratot. Utána betért a zsidóhoz, vett egy pakli dohányt, s jó egészséget kívánt melléje Mendi úrnak.

- Hagyjon békét - kesergett Mendi úr -, nekem itt nem lesz jó egészség.

Megnézte erre Mózsi jobban a vén zsidót, hát igazán hogy megzörgösödött erősen, mióta utoljára látta.

- Tán nem beteg, Mendi úr? - kérdezte részvétellel.

- Beteg a világ - legyintett az öreg.

- Már az igaz - hagyta rá Mózsi ügyelve -, lám műnk is ott lopjuk a drága munkaidőt a kaszárnya udvarán.

- Hajjaj - sóhajtott Mendi -, könnyű maguknak. Könnyű a keresztényeknek. De tőlem, lássa, nemcsak hogy a fiamat vitték el munkaszolgálatra, de most még a boltot is el akarják venni.

- Azt ugyan kicsoda? - hökkent meg Mózsi.

- Azt bizony a jegyző - ejtette le Mendi úr a fejét.

- Na fene - ijedt meg Mózsi ettől -, hát már a jegyzők is el akarják kezdeni a zsidóskodást?

- Nem magának akarja elvenni - tisztázta a helyzetet Mendi -, oda akarja adni másnak...

CENTENARY OF ALBERT WASS

MAN BY THE SIDE OF THE ROAD

(Condt. from our previoud issue)

... Anna's relatives sat silently around the table watching me. Then after a while I got up and raised my glass. 'Anna,' I said, 'your daughter who is far from here says farewell to you... so is your son, who is even farther away in foreign soil in an unmarked grave... and there is nothing we can do about all this, Anna, for this is God's business from here on, and not ours.' Everybody got up and drank their wine. After we sat down again, the stranger at the end of the table spoke up in his own language, 'Peace to the dead, peace to this dwelling, and God may bring together one day all those who love each other...' Then the women brought in chicken soup, and we began to eat Anna's last dinner.

"I don't know how you are with things like that, but I believe that Anna was still aware of all that was said at her burial feast. I think those who pass on into another world know of many things long after. Not of wars, politics, and other worldwide events, not of things like that. But of words spoken to them and about them and of the feelings behind those words. I firmly believe that Anna was among us there at the feast, shed tears over Ilonka's letter and was pleased about what Andoras said. For one dies, that's true. But there is something in every one of us that does not die, and that's the love, the loyalty, the goodness we express. And in Anna, God bless her, there was much more of the immortal than of the mortal. "Well," the man beside me in the darkness heaved a deep sigh, "that's not what I wanted to talk about. It just... came out from somewhere in me..."

There was that owl again, somewhere deep in the woods, hooting in the night. A lonely sound, struggling from tree to tree, sending a shiver across the endless silence around us. The man took a deep breath and went on:

"We hardly finished eating that day when the stranger got up from his chair and apologized for breaking the rule which demanded that we sit there at least another hour talking about Anna. But he had to leave, he said, he had to be on the ridge before nightfall. 'Stay here for the night,' I suggested to him, but the man just shook his head. 'I don't want to bring trouble to anyone,' he said. 'I am from over there, you know, and I just came across the border without a permit...' The woman filled his bag with food and I gave him a hundred Pengő in Anna's name. He thanked me, and left. We watched him through the window, walking up the slope along the path, and disappearing in the beech forest. It was a strange feeling, sitting there at Anna's table and watching the stranger go, who was a Rumanian from over there, practically an enemy and still taking the risk of bringing Ilonka's message to the funeral.

"We sat there for a while, drinking wine and talking about many things, but mostly about Anna who was not with us and still, she was there somewhere. Then one by one they got up and left. Andoras was the last one to leave. 'You know, Mister Engineer,' he said, 'I had a mind to come over for quite awhile, for that thing between us had to be set straight sooner or later. I hadn't been always like I should have been to you and Anna and that's the truth. I know it, you know it and Anna knew it. It had to be set straight, and I'm sorry it happened this late. Well, it's God's will, I guess. Now that I said what I had to say, I can die too, in peace.' He shook my hand and left. Two months later a couple of teamsters told me they had found the old man dead on his bed when they went up to Horse Mountain for charcoal. They buried him up there at the edge of the timber, they said, and put a wooden cross over his grave.

"I was down in the village when the men told me all this, and I invited them into the inn for a drink. They drank the plum brandy the innkeeper put in front of us, but they refused to take the money I tried to give them for burying Andoras and planting a cross on his grave. 'The pay is from the Lord' they said, 'who will see to it that when the time comes someone will dig us under the same way and put a cross at our head too.' By then it was summer and one could hear the sound of the cannons from across the mountains. The roads were filled with the wagon trains of refugees from Bukovina. Men, women, and children leaving their homes behind, fleeing the flood that came upon them from the east and from the north, driven by tanks, and bombs and gunfire and hate... a flood no barge could ever overcome. For me that last summer was one continuous parting, saying farewell to a world that was mine and was going down slowly. I didn't know it at that time, but that's what it was. It is so seldom we really know what's happening to us.

"It began with Anna. She was the strongest thread that tied me to those mountains. After she was gone, the rest just came off in shreds, one by one, without even noticing when and how. I built a bench next to Anna's grave. I built it of foamy ash, for that was her favorite wood, and I sat there during the evenings, watching the woods. But even the woods were turning different. When I went up to the ridge in search of a roebuck, I found soldiers there, digging ditches, machine gun nests, fortifications and the deer moved only during the night. Even they became strangers in their own woods. The shepherds were complaining of wolves; strange, new kind of wolves, big and yellow wolves which came down from Russia fleeing from the war and killed everything that came into their sight.

"Then one day I had another funeral to cope with. But this one was worse because I had no way of holding another feast and say farewell to the one who left. Because the one who left did not die. Jancsi and his wife came up to me with their fancy automobile. It was in the afternoon and I was sitting at Anna's grave. 'We came to say goodbye,' Jancsi said, 'we are moving to Budapest. I received a government position...

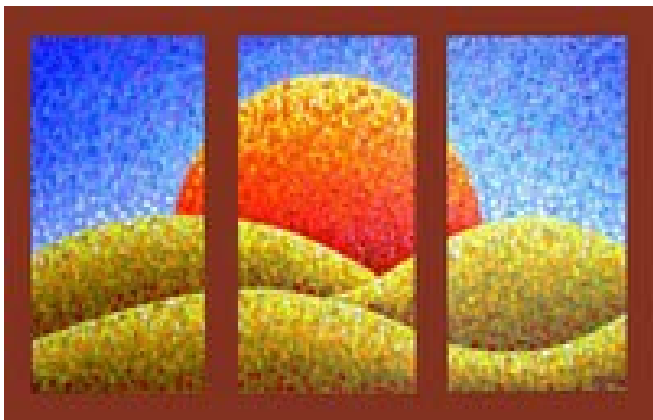

ÁLOM ÉS VALÓSÁG HATÁRÁN - KOVÁCS TIBOR TORONTÓI TÁRLATÁNAK MARGÓJÁRA

Dancs Rózsa

Első látásra úgy tűnik, hogy Kovács Tibor pusztán a játék kedvéért fest, játszik a formákkal és a színekkel anélkül, hogy a világ konkrét tárgyai valóságára kíváncsi lenne.

Mértani alakzatokból domborodik elő megannyi emberi alak sejtetve valami örök szépet, időn túlmutató éteri szépséget. Művészetek esetében félve írjuk le a jelzöt, hogy szép, mert ez gyakran giccseset jelent, piaci olcsóságot, ám Kovács Tibor alkotásai állják a próbát – sajtóságon, a szó filozófiai értelmében közvetítik a művész szépségeszményét. Álomvilág benépesítői ezek a képek, amelyek korunk eldurvult, eszménytelenedett valóságából menekítik el az alkotót és a szemlélőt a plasztikus vonalak és a meleg színek találkozásának ritmusával. Dr. Losonci Miklós szerint *“Kovács Tibor nem a drámát festi, hanem harmóniával ötvözve színekkel, a formák lágyságával, görbítésével, hajlításával csöndesíti ezt a drámát. Így akaratlanul is, olyan egyetemes küldetést vállal és teljesít, amelyben a kor fájdalmaival a maga művészetével gyógyítja, és a reményt növeli.”*

Alkony, olaj/farost

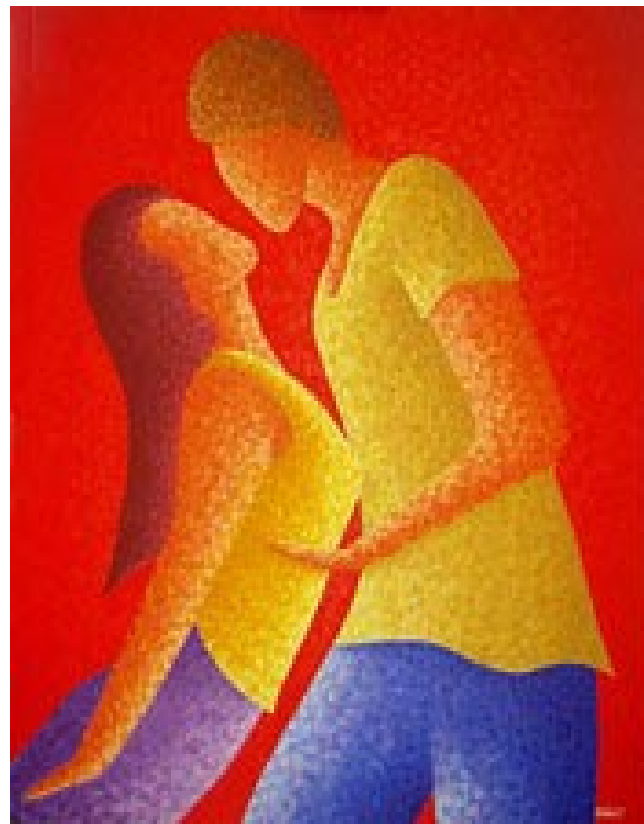
A torontói tárlaton a szokatlan technikai megoldások is kíváncsivá tették a nézőket. A műkritikus Szelényi Pál erről a következőket írja: *“A művész kíméletlen önmagával abban, ahogy az egyes képek felületét megdolgozza, ahogy a kezdeti vastagabb, erőteljesebb tónust a pointilista oldáson át olyan végletekig finomítja, mint a kék színű Bánat című képen... Képeinek technikai történése persze nem előre meghatározott, mert ő mindig a gondolat felől közelít, annak megfelelő kibontásáig, miután nem ösztönös, hanem a világismeretét közvetítő művész... Kovács Tibor festményei nem ösztönös, önkifejező megnyilatkozások, nem is tájfestmények, hanem intellektuális képek. Témáik kifejezetten gondolatkísérletek, melyek mintegy optikai következményeikben vállnak kompozíciókká.”*

Torontóban örökre itt maradt egy darabka Kovács Tibor-világ a Dream Tan szépségszalomban igazolva azt, hogy a világ külső és belső harmóniája szebbé, jobbá tudja formálni életünket, ha keressük és akarjuk ezt a harmóniát.

Angyali üdvözlés, olaj/farost

Kovács Tibor 1959. március 6-án Budapesten született. Alap- és középfokú tanulmányait Szekszárdon végzi. 1983-ban rajz szakkollégiumi oklevelet szerez. A 80-as évek közepén a Pécsi Tanárképző Főiskolán Keserű Ilona tanítványa, 1987-ben kap rajztanári diplomát. A főiskola elvégzése után tanít és fest. Munkái zömét portrék és sajátos tájképek alkották. A 90-es években alkotásainak témája és technikája is megváltozott. Művei arculatát egyéni, szubjektív érzelmek formálják. Művészetéről így vall egyik kritikusa: *“Kovács Tibor korunk egyik látványteremtő poétája, olyan lírikus, aki élénk színekkel, árulkodó gesztusokkal különleges világot tár elénk. Olyan alkotó, aki világunkat sajátosan elvontta, egyénivé érleli magában... Egyedi, foltszerűen megfestett faktúrájával, arctalan, geometriai formákká redukált alakjaival, elvont gondolati világot hoz létre.”*

Bizalom, olaj/farost

DR. KÁDÁR DEZSŐ ÉS 1956

*A Magyar Köztársaság Elnöke
Dr. Kádár Dezső
ny. egyetemi professzornak
az 1956-os forradalorn és szabadságharcban
tanúsított kiemelkedő magatartásáért, életútja
elismeréseként
a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje
kitüntetését adományozom
Kelt Budapesten, 2006. évi Október hó 05. napján*

- Kicsoda Ön, Dr. Kádár Dezső?

Zazar községben (Szatmár vm) születtem, 1933-ban, ami most Nagybánya peremvárosa. Apánk a Román Állami Vasutaknál (CFR) dolgozott és a helyi megálló és a kolozsvári kitérőért volt felelős. Vasúti szerencsétlenség áldozata lett 1934-ben, és ekkor visszaköltöztünk Bányára. Özvegy anyánk kis nyugdíjból és a Koltón örökölt földek jövedelméből nevelte fel az egy lány és négy fiúból álló családot.

Az elemi iskolát Nagybányán végeztem, de mivel a nővérem távirász volt, az állomás személyzetét és a családjaikat vonatra tették és Kőszegre irányították, menekítve őket az orosz front elől 1944. október 16-án. A 17 éves János és a 15 éves Lajos bátyáimat 10 nappal előbb gyalog indították nyugatra. Mivel Debrecennél már zárva volt az út Kassa felé, próbáltunk Budapest felémenni, de katonai szállítások miatt nem engedték át a szerelvényt. Boldogkőváraljánál egy hetet állt a vonat a nagy torlódás miatt, de amikor már csak kilométerekre volt a front, újra elindulhattunk és a Dunajec mentén Tarnow-Krakow érintésével Alsó-Felső- Szilézián át értünk Bécs külvárosába, ahol csak percekkel kerültük ki a szőnyegbombázást. Végül Bécsújhelyen és Sopronon át érkezünk december 7-én Kőszegre, ahol kb. már 100.000 menekült próbált megszállni.

Két bátyám ugyanakkor gyalog érkezett Csornára és egy 24 órás eltávozással jöttek Kőszegre. Anyánk nem engedte őket visszamenni, s így lettek katonaszökevények. Iskola nem volt, és így szabadon álltam sorba kenyérért és más élelmiszerért. Frölich néni gyakran naponta kétszer is adott nekem egy kenyert, mert azt mondta, hogy nagyon sovány vagyok. Az orosz bevonulás után fakitermeléssel és más munkákkal tartottuk fenn magunkat. Kőszeg népe befogadott minket, elvégre négy stram fiú volt a családban. Nővérem fülönfögvá vitt a gimnáziumba 1945 szeptember végén, mert nekern jobban tetszett a szabadban. Feltaláltam magam és nyertem sí- és más sportversenyeket A tanulmányi eredményem mindig a legjobbak között volt. Bencés tanáraink tudtak tanítani és pofozni, ha éppen arra volt szükség. Közben volt egy csontfertőzésem, amit eredményesen Londonban kezeltek ki 1969-ben. A Jurisits gimnáziumból 1952-53-ban háromszor dobott ki az igazgató elfogadhatatlan politikai kijelentéseim miatt, de Szővényi Pista bácsi szavára visszamentem és 1953-ban kitűnővel érettségiztem.

Sem az orvosi, sem a gyógyszerészeti fakultásra nem vettek fel az igazgatóm jellemzése miatt. Végül szeptember első hetében kaptam értesítést Dr. Novák István egyetemi dékántól, hogy felvett Szegeden a gyógyszerészeti fakultásra. Ő a kolozsvári egyetemről jött Szegedre és talán ezért vett fel. A Tanulmányi Osztály vezetője, aki előbb beteghordozó, majd párttitkár volt, elsőlátásra kidobott a kollégiumból is, és itt is egy Pista bácsi mentett meg. Ezért örökké hálás leszek a "Pista bácsiknak".

- Úgy tűnik, hogy a gimnáziumi évek alatt afféle lázongó vezéregyéniség volt, elég tekintélyes ahhoz, hogy az igazgató is felfigyeljen önre, és azért próbálta megakadályozni az érvényesülését. Hallhatunk erről bővebben valamit?

A gimiben három évig voltam DISZ kultúrfelelős, énekkart, tánccsoportot és minden más kulturális programot szerveztem. Az érettségiző községi diáksereg engem választott, hogy vezessem a menetet végig a városon, ahol még a párttitkár is búcsúztatott minket. Nagy problémám volt az orosz megszállás, és ezt az igazgatómnak többször részletesen kifejtettem. Talán az sem segített, hogy Pali és Jani bátyám Kőszegről disszidált és Lajcsi bátyám két évi börtönt kapott, mert egy szökésben lévő katonabarátjának adott egy civil nadrágot, aki ezt elmondta az elfogatása utáni vallatáskor. Igaz, hogy volt egy katonai pisztolyom is, de azt az anyám tudtom nélkül idejében elásta a lövölde melletti erdőben. Szegeden az osztály szabad választáson csoportvezetőnek, majd októberben évfolyam DISZ titkának választott. A második év végén kari DISZ titkár és a harmadik évben az Orvostudományi Egyetem DISZ titkár helyettese lettem. Többször javasoltak párttagságra, de miután a kérdőívemen meglátták az illetékesek, hogy két bátyám él nyugaton, nagy megnyugvásomra nem vettek fel.

Tanulmányi eredményem mind a három évben kitűnő volt és halálomig hálás leszek a Mindenhatónak, hogy Szegeden az első hét után megtaláltam Gabriellát, (Babit) életem párját, akivel Kőszegen 2006. december 11-én az anyakönyvi hivatalban megerősítettük és ünnepeltük házasságunk ötven éves jubileumát.

A nyári szünetben voltam kiskatona, ahol már az első évben örvezőtőnek neveztek ki (ez a második volt, mert cserkész örvezőtő voltam 1947-ben). Az egyik egyetemi DISZ titkár párttag volt és a Szeged városi pártbizottságnak is a tagja. 1955 ősztől több, éjszakába nyúló DISZ vezetőségi gyűlés után egy harmadik taggal bizalmas körülmények között tárgyaltunk az ország nehéz gazdasági problémáiról, az egyetemi DISZ-nek a központi DISZ vezetőségének való alárendeltségéről, az országban állomásozó orosz katonák szerepéről. Ez utóbbi feleslegessé vált, miután kivonultak Ausztriából. Novemberben elhatároztuk, hogy névtelenül leveleket küldünk a többi egyetem DISZ vezetőinek, amiben felvetettük a lehetőségét egy független egyetemi diákszövetség szervezésének. Olyasmire gondoltunk, ami volt a MEFESZ. Kértük őket, hogy küldjenek másolatot a többi egyetemeknek is. Névtelenül rövid időn belül mi is megkaptuk a saját levelünknek a másolatát néhány keresetlen, elmarasztaló és figyelmeztető megjegyzéssel. De voltak, akik támogattak

volna, ha a Párt veszi kezébe a közvetlen irányítást. Ezt mi is elfodathatónak tartottuk. Ha 1956 tavaszán ez megtörténik, talán nem lett volna forradalom. A Központi Párt Bizottság a bélyegek dátumáról rájött, hogy honnan eredtek az első levelek. A szegedi városi Párt Bizottság a DISZ titkárját bízta meg, hogy találja meg a felbujtókat. Most a lenini "két lépés előre, egy hátra" elvek alapján nagy hallgatásba merültünk s a többi fakultásokkal sem tárgyaltunk az esetről. Mi nem tudtunk semmit. A Párt elfogadta, hogy nern volt komoly dolog, és abba hagyta a kutatást még Szegeden is. Májusban volt Budapesten a DISZ nagygyűlés, ahova nagyszámú röpcédulát juttattunk el, amit szétoztottak a jelenlevőknek. Ebben újra felhoztuk a független MEFESZ gondolatát, Rajk László rehabilitását és békét Titovál.

- *Mikor kezdett észrevehetően radikalizálódni a politikai helyzet Magyarországon?*

A politikai helyzet a Petőfi-kör munkája miatt megváltozott és Rákosi egyeduralma ingadozott. Végül júliusban Kopácsi Sándor, Budapest rendőrfőkapitánya felügyeletével Rákosit felcipelték a repülőre és elszállították. Sajnos, nem Nagy Imrét és Kádár Jánost helyezték a vezetőségbe, hanem Gerő vette át a hatalmat. Sztálin halott volt, és enyhült a terror. Ezen a nyáron a jövődöbéli feleséggel a kőszegi patikában mint diákok dolgoztunk. Mohr Vilmi, Babi unokatestvére volt a "felső patika" felelős vezetője. Szeptemberben újra Szegeden voltunk, és akkor már komolyan megindult a szervezés a független MEFESZ megalakításáért. A központi pártbizottságnak nem volt ideje velünk foglalkozni, csak Marosán György ajánlotta az azonnali fegyveres beavatkozást.

Október 16-án hivatalosan is megalakítottuk Szegeden a MEFESZ-t, és küldöttek mentek a többi egyetemekre. A helyi pártbizottság már nem tudta megállítani a lavinát. Nagyon sok gyűlésen vettem részt, ahol a napi és a jövő teendőit próbáltuk összeállítani. Pontokban foglalt követeléseink mind merészebbek lettek és eljuttattuk őket az egyetemek DISZ vezetőinek. Igazi harci hangulat terjedt el, mondván, most vagy soha! A szegedi ifjúság egyhangúan támogatta a követeléseket és a fakultások megválasztották vezetőiket. Én a Gyógyszerész és az Egyetem MEFESZ vezetőségi és az Orvostudományi Egyetem Tanácsának tagja lettem így. A szegedi munkásokat is próbáltuk bevonni a mozgalomba, de a helyi pártkáderek próbálták az ifjúság ellen hangolni őket. Több hangos felvonulás és tüntetés után október 26-án úgy határoztunk, hogy kimegyünk a gyárakba és sztrájkra szólítjuk a munkásokat. Én a szegedi Kenderfonóhoz indultam egy 80-100-as csoporttal, bementem az üzembe és mint egy megszállott forradalmár leállítottam a gépeket. Egy gép tetejéről mondtam el az összegyűlt 60-70 dolgozónak, hogy mi a diákság célja és álljanak mellénk. Kezdek el az általános sztrájkot. Ez este 10 óra után volt. Talán 15 percet beszéltem, amikor futott hozzám az egyik dolgozó, mert a párttitkár nő telefonon kérte a rendőrség segítségét. Befejeztem a mondókámat, de a gyár kapuja előtt egy tank állta el az utamat. Úgy tudtam kijönni, hogy felmásztam a vaskapu tetejére, ráugrottam a tank tornyára és lesétáltam a tüntetőkhöz. A

városi rendőrség és tűzoltóság elvonult, mert nem tudta a többeszerre megnőtt tömeget elzavarni. Ekkor három teherautón megjelent a katonaruhába öltözött AVH-s csoport és puskatussal ütlegelték a diákokat, akik két irányba szétszaladtak. Én a tüntetők végén voltam, és az egyik elesett lányt emeltem fel, amikor a fejemre irányított puska a vállamra zuhant. Ekkor kialudtak az utcai lámpák és az AVH-s sereg már nem tudott tájékozódni.

- *Volt áldozata is az összecsapásnak?*

- Nagyon sok diák és dolgozó szenvedett súlyos sérüléseket. Mint a gyógyszerész nemzetőrség tagja a repülőter védelmét láttam el 10 másik gyógyszerész hallgatóval.

- *Mi történt ezután?*

November 4. után az orosz katonaság vette át a hatalmat és újraéledt az AVH. A fegyvereket elkobozták és megindult a felgöngyölítés. Néhány napi kondorosi tartózkodás után Babival visszamentünk Szegedre. A szekrényem feltörték, amíg odavoltam, a papírokat elkobozták. Elhatároztam, hogy Pesten csatlakozom Lajos bátyámhoz, de ő már Kőszegre menekült. Babival 2 napi utazás után mi is Kőszegre érkeztünk. Anyám, nővérem, Lajos bátyám és felesége már Ausztriában voltak. Engem keresett az AVH. Bécsbe akartam menni, hogy csatlakozzam a "felmentő amerikai sereghez", ami valójában csak propaganda volt. Babi is akart jönni, de előbb, december 11-én megesküdtünk és másnap elhagytuk az országot.

- *Mikor érkeztek Kanadába?*

Januárban egy kanadai katonai repülőgépen vittek minket Montreálba, onnan Jani és Pali bátyám autóval vitt Galtra.

- *Hogyan kezdték itt az életet?*

Mindketten gyárban dolgoztunk és tanultunk angolul. Sikeres nyelvvizsga után szeptemberben a torontói Egyetem Gyógyszerész Fakultásán, a harmad éven folytattam tanulmányaimat. 1957 novemberében született a lányunk. 1959-ben fejeztem be az egyetemet, júliusban megszületett a fiúnk. Egy évet dolgoztam mint gyakornok, majd felelős gyógyszerárvezető lettem. 1961-ben az egyetemhez tartozó gyógyszergyár minőségi és toxicológiai vizsgálatok osztályán 21 technikus munkáját vezettem és évenként 2 felső fokú egyetemi tárgyból vizsgáztam. Babi 1964-ben végezte el az egyetemet. Dolgozott közforgalmú és kórházi patikában.

1966-ban avattak a tudományok Master fokozatán és 1968-ban doktoráltam (Ph.D). Az Ontariói Egészségügyi minisztérium ösztöndíjával egy évig Londonban (Anglia) magas szintű toxicológiai tanulmányokat végeztem. Az egész család velem volt. A torontói Orvostudományi Egyetem Gyógyszerhatástani Intézetében doktoráltam, 1968-69-ben voltam előadó, 1970-75-ben tanársegéd, 1976-81-ben adjunktus és 1981-ben professzor (egyetemi tanár). 1999-ben mentem nyugdíjba, de még most is tanítok mint Professor Emeritus az életem végéig. Babi a torontói St. Joseph kórházi patikában 35 évet dolgozott mint specialista az újszülött, gyerek, intensive, radioactive, sebészet és belgyógyászati osztályokon. A lányunk fogorvos, 2 kislány anyja, fiúnk gépészmérnök, egy kislány apja.

COLUMBUS TRAVEL
A hivatalos magyar utazási iroda 1960 óta

311 Sheppard Ave. E., Toronto, ON M2N 3B3
416.224.5800
Toll Free: 1.866.853.9304 * Fax.: 416.224.5459

1262 Hurontario St., Mississauga, ON L5G 3H3
905.271.1271
Toll Free: 1.800.390.5292 * Fax.: 905.271.7255

de Pédery-Hunt Dora
érméi és szobrai megvásárolhatók
Hencz Ildikónál (416) 967-7424;
ildiko.hencz@sympatico.ca

VESZÉLY FERENC KANADAI MAGYAR KÖLTŐ,
ÍRÓ HONLAPJA VÁRJA LÁTOGATÓIT!
www.magyarkoltok.com

PLUMBING

SOKÉVES GYAKORLATTAL
ÚJ MUNKÁT ÉS
RENOVÁLÁST VÁLLALUNK.
BIZALMÁT JÓ ÉS OLCSÓ
MUNKÁNKAL VISZONOZZUK.

Punyi István
519-942-0184 cell: 416-818-7982

OLVASSA A MONTREÁLI MAGYAR
KRÓNIKÁT!
KAPHATÓ A TORONTÓI MAGYAR HÁZBAN!
www.magyarkronika.com

„A PÉNZ NEM MINDEN, DE JÓ HA VAN”

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggódnak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segítük Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonsága megvalósításában.

Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.
Senior Financial Consultant
390 Brant Street Suite 600,
Burlington, ON L7R 4J4

SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)
Fax: 905-333-3559
e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com
www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- ▶ NYUGDIJBEFEKTETÉS
- ▶ ADÓTANÁCSADÁS
- ▶ JELZÁLOGKÖLCSÖN
- ▶ BIZTOSÍTÁS*
- ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- ▶ HAGYATÉK,
- ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations
* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.
Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company
** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

the coffee mill

MAGYAR ÉS EURÓPAI ÉTELEK
A LEGFINOMABB BÉCSISZELET, GULYÁSLEVES,
BORJÚPAPRIKÁS GALUSKÁVAL
NAGY SALÁTA- ÉS SZENDVICSVÁLASZTÉK
LIKŐRENGEDÉLYEL RENDELKEZÜNK

45 ÉVE ÁLLUNK VENDÉGEINK
RENDELKEZÉSÉRE

MINDEN NAP NYITVA D.E. 10-TÓL ESTE 11-IG
PÉNTEKEN ÉS SZOMBATON ESTE 12-IG
99 YORKVILLE AVE. TORONTO, ON
TEL.: 416 920 2108

ÉLŐZENE PÉNTEK, SZOMBAT ÉS VASÁRNAP ESTE

Miska János

MAGYAR KÖLTÉSZET KANADÁBAN

(Egy készülő tanulmány részlete)

Korábban már szó esett írásaiban a kanadai irodalom számos témájáról. Az alábbiakban vizsgáljuk meg, miről írnak a kanadai magyar költők. Mi érdekli őket, mi áll legközelebb a szívükhöz. Általában elmondható, hogy a hazaszeretet, a hazához fűződő honvágy kifejezése első helyet foglal el költészetükben.

Tűz Tamás így érez hazája iránt:

Mint zúgó szél a rétek csókját,
hazám, magammal hoztalak.

Itt vagy velem. Fáradt agyamban
dalolsz, mint csobbanó patak.

Játékszerét a gyermek jobban

nem örzené: ha jó az éj,

tündéri képedet szorítom

szívem fölé. (*Hazám*)

Németh Ernő *Halvány fényednél* címűben pedig így:

Tengerekre hoztalak magammal,
s bennem mélyen elmerül világod,
hogy is gondolnék rád haraggal,
megbocsátást inkább tőled várok;
magammal hoztam tájaid csendjét,
megvigasztal, fáj is ez az emlék.

A haza fogalma elválaszthatatlan a szülőház, a család, a gyermekkor, a szülőhely emlékétől. Fáy költészetét át, meg átjárja Pécel és feledhetetlen népe iránti vágya, mely megmaradt lelkében élete végéig. Kristóf Sándor verseiben, a haza az ifjúkori évek emlékével fonódik egybe. Andrásik Gyula az elveszett haza emlékének lamentál, a hazán, mely „hervadó szíveink öreg félhomályán át” létezik csupán. Samu Margitot is aggodalommal tölti el a haza állapota, sóvárgó szívvel idézi a nagy elődök, Zrínyi, Kölcsey, Görgey, Kossuth alakját.

A vallás, a család, a gyermekkor, a szerelem, az ifjú korhoz fűződő természeti szépségek, a közösségi és helyi események megéneklése, mind-mind szerves részét adják irodalmunknak. A költők és írók részt vesznek az őket körülvevő közösségi életben, szerepelnek hazafias ünnepségeken, fellépnek kulturális rendezvényeken. Írásaik hűen tükrözik társadalmi és politikai elhivatottságukat. A századvégi rendszerváltozás előtt, otthoni kartársaikkal együtt ők jelentették a politikai ellenzékét, ők fejezték ki a nép vágyait. A hazafias versek közül legjelentősebb a magyar történelmi hősök megéneklése. Gyakran olvashatunk verseikben Rákóczi, Kossuth, Széchenyi, Nagy Imre alakjáról. Versre ihleti őket művész nagyjaink, Liszt Ferenc, Bartók Béla, Kodály Zoltán példája is.

Legnagyobb irodalma van költészetünkben az októberi forradalomnak. Ezt a felemelő s egyben megrázó eseményt verseskötetek örökítik meg. Németh Ernő *Oktoberi árnyak*, Kiss Ödön *Emlékezzetek Magyarországra!*, Berecz Tibor *Erős János* című gyűjteményével adózik 1956 emlékének. Andrásik Gyula elsiratja a pesti gyereket, elégiát ír Nagy

Imre kivégzéséről, s visszautasítja azokat, akik úgy érzik, sorsunk elvégeztetett:

Ne mondjatok szép sírbeszédet,

a szó káromlás szátokon.

Ha nem tudtok emberséget,

gyalázni népem nem hagyom.

A “pesti srácok” emléke számtalan vers tárgyát képezi.

Németh Ernő elégikus tónusban ír az ifjú hősről:

... Nem látta már a szálló estét

hű fegyverét a lába mellett,

valami megmarkolta testét,

hívó szóra indulni kellett,

kötelesség parancsszavára

támolyogva rogyant a térde,

indult az örök éjszakába,

hogy társait utolérje.

Veszely Ferenc egész ciklussal adózik a múlt század legtisztább forradalmának *Bajban szépült életeim* című gyűjteményében, s főleg a felkelést okozó zsarnoki rendszernek. A satíra fegyverével ábrázolja a kommunista párthoz csatlakozó gerinctelen, egyéni önzésből a lelküket is áruba vető Kommunista Pistát, aki így vall magáról:

Szolgáltam én, ahol tudtam,

Moszkvában jártam, tanultam,

kijártam a pártiskolát,

idézttem nagy Sztálin szavát,

s hogyha kellett, persze Lenint,

aztán Lenint, s Sztálint megint.

A vallás vissza-visszatérő téma a költészetben. Egyesek kételyek nélküli, mély érzelmi átéléssel merítenek hitük forrásából, pl. Tűz Tamás és Németh Ernő, mások egyéni nézeteik alapján értelmezik vallási elkötelezettségüket. Fáy Ferencnek a vallási hit volt az egyedüli támasza száműzött életében. Szüntelen büntudattal járta Toronto utcáit, dühös, prófétikus kirohanásokkal ostorozott bennünket. Az örökkévalóság ígézetébe kapaszkodva, lázadó keserűséggel polemizált az egek urával:

Mit szégyellsz, hogy arcodra lettem,

hogy lent vagyok, s Te állsz felettem?

Nem látod bennem önmagad?

Te adtad ezt, melyben most élek

tört hittel, bár emberül

küzdelmet acéllal, gázzal.

Szégyenled? S csöndes igazával

Az Isten fáradtan ült.

A vallásos érzelmek s a mélyből fakadó szerelem kifejezése olykor annyira közel áll egymáshoz a költészetben, hogy nehéz megkülönböztetni egyiket a másiktól. Tűz Tamás szinte érzéki vonzalommal ír a Teremtőről, egyesszám második személyen társalog az egek Urával, aki megjelenítésében az ótestamentumi félelmetes, haragos Istentől eltérően gyöngéd, nőies alakot ölt.

A család, a hitves, az anya alapvető tárgya líránknak. Kiss Ödön *A sziget nincs többé* címmel egész kötetben adózik korán elhunyt hitvesének. A nanaimoi Pintér László is kötetekre való versekben tesz tanúbizonyságot neje

szerelmes alakjáról. Domokos Sándor *Gyertyaláng* című kötetében s más verseiben fejezi ki felesége iránti szerelmét. *Ki vagy te nekem?* c. nagylélegzetű versében eloszlatja a bizonytalan érzelmeket. A hitves társ nem kínzó álom, cikázó csalfa hangulat, nem a bizonytalanság félelmével vegyített várakozás, hanem:

Te vagy a szív visszatérő
Biztos dobbanása bennem.
Kéklő eremben vérem melege.
Az otthon ellágyító nyugalma.

Simándi Ágnes naturalistább színekben látatja kedvesét:

Kócosan láttalak, szemérmetlenül
soha. Fájó szemmel és égő borostás
arccal simogattalak. Tündér-
mélységű tóra nézett az erkély,
karnyújtásnyira a virágok, amit
hoztak. Álmosan, céltalanul de
éltek. Mint sirról, leszórtuk
őket a vízbe. „Menyasszonyi csokornak
szántam” – mondtad. És úsztak
a sárgák, a kékek, az álmok.

Seres József így búcsúzik kedvesétől:

játszadó bűnök alján
búcsúzik a kedvesemtől
hóvirágos rétre megyek
hol a mézet nem rabolja szorgos nyüzsgés

Fáy így emlékezik anyjára *Anyám* c. versében:

Látod, már egyre nehezebb,
látod, már egyre terhesebb lesz,
ha hozzá érek itt veled
be-nem-gyógyuló életemhez.
De mormollak és mondalak,
Toporgok benned, mint az árok
búvósarában megmaradt
halott kórók, kopott virágok.
(...) Csak állok – rossz, komisz kölyök –
foszló szavak közt, térdig sárban.
Felhajtalak, mert száll a köd,
s begombollak, hogy meg ne fázzam.

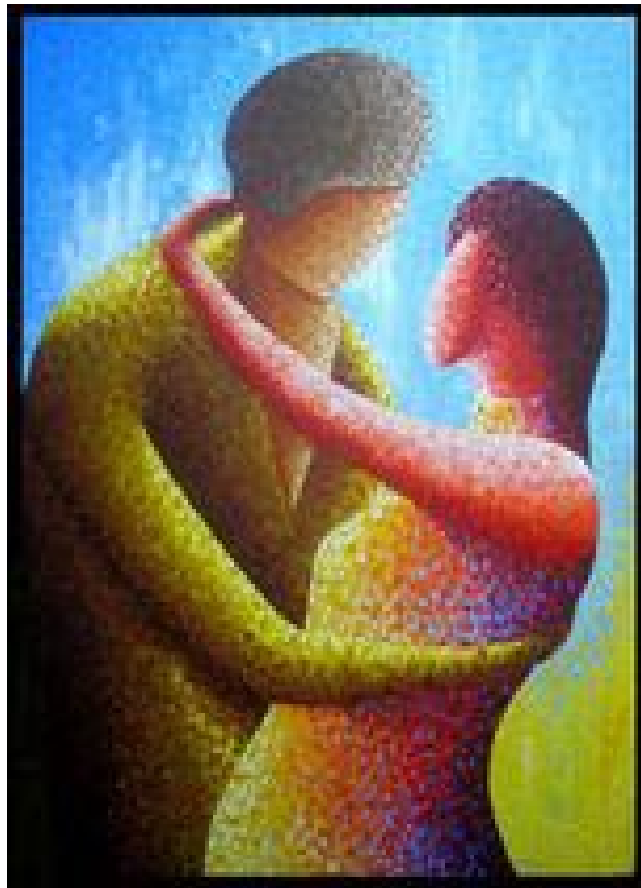
Németh Ernő *Anyámról* szóló versében a tőle megszokott érzelmek húrján szól:

Anyám szelíd volt, mint a fűzfa
s olyan szomorú is talán,
mindig így gondolok rá vissza,
s mintha sóhaját hallanám.

Érzékenyen reagálnak mindennapi életünk jelenségeire. Verselnek egyéni vágyakról, álmódosításokról. Odafigyelnek a közösségi életre kiható jelenségekre, egyetemes gondokra, lélekiemelő eseményekre, belső viszályokra. Aggódnak az elszakított területeken élő fajtánk miatt. Verseik születtek erdélyi havasokról, székely estről. Tamási Miklós így ír összmagyarsági érzelmeiről:

Mi itt, és ti ott – öt szó az üzenet,
de kiderült az ég Vásárhely felett.
Ezért fűztem imám utolsó sorába:
Nagyon vigyázz, Uram, Pusztakamarásra.

Külön esszét érdemelne a kanadai környezet, a közvetlen társadalmi, kulturális, felekezeti élet hatása a kanadai magyar költőkre, s a különböző irányzatok és költészeti iskolák (klasszikus, nyugatos, szürrealista, népi misztikus) jelenléte költészetünkben. Befejezőül csupán annyit, hogy ez a műfaj ma is virágzik, és élni fog, amíg magyar dal, magyar szó hangzik Kanadában.

Kovács Tibor: Tartózkodó szeretet

MAGYAR TV
TORONTO'S HUNGARIAN CHANNEL

PRODUCER: ZSOLT KÖVESSY
magyartvtoronto@yahoo.ca

www.hccc.org

BALAZS KRALOVANSZKY
PHOTOGRAPHER

- BALAZSPHOTO -

Hamvas Béla

A BOR FILOZÓFIÁJA (Részletek)*Végül is ketten maradnak
Isten és a bor***A BOR MINT TERMÉSZET - BOR ÉS IDILL***Szervátiusz Tibor: A bor istennője*

Utazásaim egyik legfőbb tapasztalata volt, hogy van borország és van pálinka-ország. Eszerint van bornép és pálinkanép. A bornépek geniálisak; a pálinkanépek, ha nem is mind ateisták, de legalábbis hajlanak a bálványimádásra. A nagy bornépek a görögök, a dalmátok, a spanyolok, az etruszkok, az igazi borvidékeken az olaszok, a franciák és a magyarok. Ezeknek a népeknek ritkán vannak úgynevezett világtörténelmi becsvágyaik; nem vették fejükbe, hogy a többi népeket megváltásuk, ha kell, puskatussal. A bor az absztrakciótól megóvja őket.

A bornépek nem világtörténelmi, hanem aranykori hagyományban élnek. Ez a magatartás a bor egyik leglényegesebb alkotóelemének, az idillolajnak következménye. A bor-országok és a borvidékek mind idillikusak. Sétálj az arácsi és a csopaki szőlőkben, menj fel a Badacsonyra vagy a Szentgyörgy hegyre, a Somlóról nem is szólva, barangolj a kiskőrösi vagy a csengődi kertek között,

és minderről kétségtelen tapasztalatot fogsz tudni szerezni. A szőlőtáblák között lágy füves utak, mint csendes patakok folydogálnak. A pincék bejárata előtt hatalmas diófa, még a legforróbb nyárban is hűs. Olyan helyek, hogy az ember bárhol megállna, leülne, letelepedne, s azt mondaná: itt maradok. S esetleg anélkül, hogy észrevenné, ott érné el a halál.

Ezekről a dolgokról Szigligeten meditáltam és ott készíttettem, csupán magánhasználatra, azt az igen régi és közönséges felosztást: van síkvidéki és van hegyi bor. A síkvidéki bor szaporább, de hígabb, igénytelenebb, olajokban szegényebb. Ez nem okvetlen becsmérlés. Mindössze annyit jelent, hogy ilyen bort nem vennék feleségül. Az izgatottabb olajok állandó hiányában boldogtalan lennének. Aki a nagyobb feszültségeket nem kedveli - ez is méltánylandó -, az együtt tud élni ilyen borral is.

Mindezt a búbajos Szigligeten gondoltam el, fent a dombon. Alattam a kertek, távolabb a Balaton, mellettem a kulacsban a bor, s ha meditációm akadozni kezdett, egyet kortyintottam. Az ilyesmi az emberrel vele születik. A hegyi bort kedvelem, amely víz mellett termett. A víz az az őselem, amelyben születtem, és ezért jelenlétét mindenben megkívánom. Ezért fekszik tőlem távolabb a Hegyalja, s közelebb Badacsony, Csupak, Arács. Kivétel persze itt is van. Mindjárt a Somló. Mert a somlai tűzbor, vulkánon termett. A Somló mellett nincs víz. Nagy síkság közepén emelkedik és korona alakja van. Minden borunk közül a somlai számomra a nincs tovább. Mindjárt megmondom, miért.

Megkülönböztetek szőke hajú (világos) és sötéthajú (vörös) borokat; aztán hím (száraz) és női (édeskés) borokat; sőt megkülönböztetek szoprán, alt, tenor, basszus hangú, egyszólamú és többszólamú, szimfonikus borokat. De meg szoktam különböztetni szoláris (napszerű), lunáris (holdszerű) és asztrális (csillagszerű) borokat is. A borra egyébként mindennemű megkülönböztetés egészen könnyen alkalmazható. Van például logikus és misztikus bor, vizuális és akusztikus, jobbról balra és balról jobbra folyó bor, és így tovább a végtelenségig. Minden bor az embert újabb és újabb megkülönböztetési feladatok elé állítja. Nos, a somlai számomra az a szoláris bariton, de szimfonikus szőke hímbor, amely a legmagasabb teremtő spiritualitás olaját tartalmazza, és pedig boraink közül egyedülálló tömény tisztaságban. Ezért gondolom, hogy minden bor ugyan társas, és igazi lényét akkor tárja fel, ha közösségben isszák, a somlai a magányos itala. Annyira tele van a teremtés mámorának olajával, hogy csak kellően elmélyedt, végleg elcsendesült, kiegyensúlyozott magányban szabad inni. A somlairól (az eredeti, ősi, ma már ritka, csaknem fehér-arany, száraz, tüzes somlairól van szó) egyébként még azt kívánom elmondani, hogy bár minden komolyabb hegyi bor inkább a negyvenen felüli kornak, mint a fiataloknak felel meg, a somlai az aggastyán bora. A bölcsek bora, azoké az embereké, akik végül is megtanulták a legnagyobb tudást, a derűt. Egészen személyes dolog, és csak azért mondom el, mert szigligeti meditációm egyik nagy eredménye volt: a somlai bor hieratikus maszkjában éreztem magam a legközelebb ahhoz a kiérett derűhöz és bölcsességhez, ahhoz az intenzív teremtő mámorhoz, amely ezt a világot megalkotta.

SZŐLŐ, BOR, DRÁGAKŐ, ASSZONY

Sajátságos, hogy a szőlő és a bor nem fedi egymást. A finom szőlőből nem mindig a legjobb bor készül. Most nincs szó a chasselas szőlőről, a kommersz, úgynevezett csemegéről, amely számomra sohasem tudott lényegeset mondani. A nemes Afuz Aliról, a szőlőskertek királynőjéről, Matthias Jánosnéról, sőt a muscat otonelről, és valamennyi szőlők királyáról, a muscat black Hamburgról kívánok beszélni. A muscat otonelt kivéve bornak szinte egyik sem alkalmas. Az evésre jelentéktelenebb szőlőkből készül a jó bor. Somlón megkóstoltam az ősi somlai tőke fürtjét. Úgy szemre szép volt, csaknem egészen fehéres zöld, nagy, gömbölyű szemű, áttetszően opálos és üveges, de ízéről semmi különöset nem tudok mondani. A Földközi-tengeren elég gyakran tapasztaltam, hogy a jelentéktelen szőlőkből készülnek a jobb borok. Egyszer valósággal megdöbbentem. A tőkén alig borsó nagyságú szemekből álló ritkás fürt. Beteg ez a szőlő, kérdeztem. Megkóstoltam, elég édes volt, de furcsa, pótkávé ízzel. Héja vastag, és rágós. A dalmát nagyot nevetett. Bort hozott és megkínált. Ebben a pillanatban jutott eszembe, hogy az ivás mennyivel erotikusabb, mint az evés.

Az ivás a szerelem legközelebbi rokona. A bor olyan volt, mint a cseppfolyós csók. Most az egyik legszebb bormeditációról szeretnék beszélni. A berényi kertek között történt, a pince mellett, a nagy diófa alatt ültem a kőpadon, és kiláttam a tóra. Szemben a Badacsony, a Gulács, a révfülöpi dombok és Szigliget. Forró délután volt. Egész délelőtt fürödtem, aztán ebédeltem, és kis pihenés után kijöttem ide olvasni. De a könyv mellett feküdt érintetlen, és csak bámultam a nyarat. A tőkén a szőlő már érlelődött. Ez rizling. Az ott szilváni. Amaz otelló. Burgundi, mézes fehér, portói, milyen különös, gondoltam akkor, hogy ez a sok inkognitó jelenés, ez mind Egy, de értéke éppen abban van, hogy mindegyik csak utánozhatatlanul önmaga, és semmi más. A szőlők és a borok olyanok, mint a drágakövek. Az egyetlen Egy jelenései. De mindegyik az Egynek más és más spirituális esszenciája. Elkezdtem összehasonlítani a smaragdot, a rubint, a topázt, az ametisztet, a karneolt, a gyémántot a neki megfelelő borral.

Nem tagadom, hogy ebben a tevékenységemben rendkívüli segítségemre volt a nő. Mint mindig és mindenben, amikor a spirituális esszenciák határtalan változatosságáról tündöttem. A drágakövek sem egyebek, mint asszonyok és leányok, inkognitó jelenések, szépségüknek csak ezt az egyetlen tulajdonságát, a ragyogó bűvöletet tartották meg. Ez a varázslatuk. De a varázslatot nem szabad szemfényvesztés értelmében venni, hanem mint természetes mágiát. Ez bennük a valóságos lény Ez az esszencia. Ha tehetném, például megtenném, hogy egy szép leányból spirituális lényét kivonnám és egészen addig tisztítanám, sűrítaném, desztillálnám, szűrném, kristályosítanám, amíg elmúlhatatlan és tömény esszenciáját megkapnám. Minden szép nőből végül is drágakövet lehetne készíteni. Vagy bort. De akkor nem kristályosítani kellene, hanem feloldani. A drágakövet úgy

használnám, hogy aranyba foglalnám és esszenciáját a szememen keresztül magamba szívnam. A bort természetesen úgy, hogy meginnám. A Zsoltár azt mondja: Kóstoljátok meg és lássatok. - Persze az lenne a legjobb, ha a drágakövet, amikor akarom, átváltoztathatnám nővé, kigyönyörködném magam benne, aztán újra átváltoztatnám és meginnám, végül ismét drágakő lenne és sose fogyna el. Volna zafir és ametiszt és gyöngy és gyémánt és smaragd és topáz asszonyom és borom.

Mámoratómiám főtétele: minden mámor gyökere a szerelem. A bor folyékony szerelem, a drágakő kristályosodott szerelem, a nő az élő szerelemlény. Ha még hozzáteszem a virágot és a muzsikát, akkor tudom, hogy ez a szerelem színeiben ragyog és énekel és illatozik és él és megehetem és megijhatom.

Az alkimisták azt mondják, hogy a drágakő nem egyéb, mint az eredeti teremtésben élt tiszta szellemlény, vagyis angyal, de amikor az ember bűnbe esett, az anyagba magával rántotta. Fővé változott. Ragyogó tisztaságát azonban, mint kő is megtartotta. Ez az elmélet fedi az én teóriámat arról, hogy a borokban és szőlőkben tulajdonképpen szellemi olajok laknak s ezek géniusok.

Így üldögéltem és meditáltam a berényi kertekben, s amikor napnyugtakor hazafelé indultam, sikerült a termékeny délutánt vidám csattanóval befejezni. Az út mellett nova szőlőtőkét pillantottam meg. Az első percben meghökkenem. Hát ez ugyan miféle drágakő? Abban a pillanatban rájöttem, hogy a bor teljes világ, és mint minden teljes világ, mint például a nő, a gonosz, az aljas, a sötét poklok, a helyet ad, és kell adjon. A novaszőlő és a belőle készült maró, bűdös, borszerű folyadék nem egyéb, mint az ördög ügyefogyott próbálkozása, hogy ő is bort csináljon. Soha ennél sikertelenebb kísérletet! A nova a puritánok, a pietisták, a vénkisasszonyok, az agglegények bora, a kapzsi, a fősvény az irigy, a komisz embereké.

Egészséges ember, ha szagát érzi, az orrát is befogja, s ha megkóstolja, eszeveszetten köpködni kezd és addig kiáltozik, amíg valami rendes itallal száját ki nem öblíti. Mondom, az ördög megirigyelte a Teremtő borművét, és elhatározta, hogy ő is bort fog csinálni. Beletette sárga kapzsiságát, bosszúsomját, mérgét, pimaszságát, grimaszait, gyáva alattomoságát, komikus nyomorékságát, minden ügyefogyott olaját, és hihetetlenül botermővé tette. A nova tényleg legalább hússzor annyi szőlőt terem, mint a nemes tőke. De kinek? A kapzsinak és a fősvénynek, akinek csak az a fontos, hogy sok-sok legyen. Engem nem csapsz be, szóltam a szőlőhöz. Tudom, hogy a borhoz tartozik az is, hogy bűdös pokla legyen. Ez vagy te. A te géniusod a boszorkány. A te drágaköved a húgykő. Amikor virágzol, ammóniákszagodra összegyűlnek a döglegyek. Te vagy az ateista szőlő.

Megindultam hazafelé, és azon tündöttem, hogy vacsorához milyen bort fogok inni. Aztán még eszembe jutott valami. Ez már nem tartozik a szőlőre, mert ezt nem szőlőből készítik. Ez a hamis bor. Ez a derített, ólomcukros, szirupos pancs, a legordenárebber merénylet, aminél csak egy iszonyúbb van, a hamisított, a kifestett, nyafogó, kiállhatatlan, hazug, alattomos, kéjsóvár, pénzéhes, hisztérikus nőszemély.

TORONTO
INTERNATIONAL
FILM
FESTIVAL
SEPTEMBER 4 - 13

EL GRECO

Igazi neve Domenicos Theocopoulous volt, de mindenki A Görög-ként emlegette. A XVI. század egyik legnagyobb festője életén keresztül a szabadságot kereste, hajszolta Kréta-szigetétől az itáliai Velencéig, majd a spanyolországi Toledoig. Szabadság és szerelem kettősségében alkotott, a minden gondolat és tett fölött ítélkező Inkvizíció vigyázó tekintetétől kísérve. Szűkebb pátriájának tragikus történelme indította útjára, hogy eljusson az alkotás és szerelem idillikus beteljesülésének földjére, ahol azonban megismeri a szentség köntösébe bújtatott barbarizmus legfélelmetesebb formáját. A Szent Inkvizíció ítélőszéke előtt hőssé magasztosul, hiszen egymaga legyőzi a rettegett Guevarát. Ítélezhet-e a sötétség a fény fölött? kérdezi halálos ellenségét, akinek egyetlen érintésére tömegek pusztultak el a katolicizmus bigottsága miatt. A lokálpatriótából az egyetemes szabadságeszmény hordozójának szimbólumává magasodik a cselekmény befejező részében.

A görög Jannis Smaragdís rendezte, többszörösen kitüntetett film producerei, Helen Smaragdís, Raimon Masllorens és Szekeres Dénes. A forgatókönyvet Jackie Pavlenko írta Dimitris Siatopoulos Greco - Az Isten festője c. regénye alapján. Az idei Torontói Nemzetközi Filmfesztiválon is egyike volt a legsikeresebb filmeknek. A két főszereplő, a Greco-t alakító Nick Ashdon és Juan Deigo Botto Guevara szerepében hatalmasat alakított, hitelesen érzékeltették a megsemmisítő erőszaknak és a felvilágosult, alkotó szellemnek a párharcát, amelyből a erkölcsi győztesként Greco került ki.

An epic tale of an uncompromising artist and fighter for freedom, Domenicos Theocopoulos, known to the world as "El Greco". Never backing down in his fight with the establishments of his day El Greco's story is one of unusual heroism, betrayal, love, and the power of one man and his creative consciousness to stand out and overcome barbarity and ignorance.

Derrière Moi, a film by Rafaël Ouellet "is a sinister study of escape and betrayal." (Official flyer of the film) "Betty wants to leave the escort business, she has less than a week to find someone to replace her. Lea is 14 and lives in the country. Using seduction and friendship, Betty sells lea a dream and prepares the naive adolescent to take over her job."

A csodálatosan szép, csinos és megtévesztően csábító Betty megrontja az ártatlan és tiszta tizenéves kislányt, Leát, hogy magát megváltsa az alvilágtól. Lelkiismeretfurdalás nélkül, egy hét alatt találja meg azt, akit a szó igazi értelmében odavet koncnak, majd néhány könnycseppet ejtve továbbáll.

A színészi alakítás és a rendezői megoldás kiváló, a film végső üzenete mégis csömört, ellenállást vált ki a nézőből. Iskolákba, rendőri felvilágosító szeminárokra ajánlható alkotás, amelyből a tizenévesek életfilozófiát, óvatosságot tanulhatnak. Mert az ördög nem mindig rúsnya alakban szedi áldozatait.

DELTA

Mundruczó Kornél többszörösen díjazott filmje napokig nyugtalanított. Nem tudtam eldönteni, hogy kinek ajánlhatnám a környezetemből: azoknak a nem első generációs kanadai magyaroknak, akik édes anyanyelvünket akarják gyakorolni? Dehiszen túl sok trágár kifejezés hangzik el az események során. Gyermekeinknek, unokáinknak? A vérfertőzés epizódja mindenképpen arra kényszerítene, hogy lebeszéljem őket arról, hogy megnézzék a Deltát. Egy ismerős nagymama mesélte, hogy két unokájával ment megnézni a híres magyar filmet: a kislány még középiskolás, bátyja már elvégezte az egyetemet. A leányka elhagyta a mozitermet - nagyon kevesen maradtunk a médiavetítés végéig is -, és sápadtan várakozott kint. Amikor nagymamáék kibotorkáltak a moziból, a testvérek nem néztek egymásra, és a fiú nem fogadta el a felkínált fuvarát sem, aki viszont nagyon szégyellte magát. Netán angol nyelvű ismerőseimnek, akiknek a fülét nem sérti a magyarul elhangzó sok ocsmány kifejezés? A film világa mindenféle szempontból mocskos - erkölcsi, tájjelleg, környezeti, társadalmi szinten egyaránt. A megjelenített világ nem fogja odautazásra csábítani a más kultúrájú turistát.

Végül úgy döntöttem, hogy a hazai filmkritikát közlöm, illetőleg Gorác Anikó ismertetésének néhány részletét, a továbbiakban döntsön a néző arról, hogy mit látott, mit kapott a Deltától, amelynek rendezője, Mundruczó Kornél elmondta egy interjúban, hogy semmit nem változtatna az eseményeken.

“... A Delta helyszíne többszörös határvidék. Víz és a szárazföld határvidéke, nomád élet és civilizáció határvidéke, erkölcs és ösztönök határvidéke. A modellértékű történetek gyakran helyeződnek ilyen határvidékekre, mert itt élesebbek a helyzetek, egyértelműek a viszonyok, letisztultabbak a karakterek. A Deltában élő emberek, akárcsak a pusztai vagy a hegyi emberek, akiket számos magyar irodalmi és filmes élményünk alapján már jól ismerünk, nem mások, mint mi, és mégis egészen mások. A minőségek felerősödnek ilyen környezetben: a szép szebb, a rút csúnyább, a meleg perzselőbb, a hideg dermesztőbb. A szeretet magától értetődő, a gyűlölet éppúgy. Zsigeri szinten erősebbek az érzelmek és az indulatok... A Delta férfi főhőse ismeri az ottani életet, embereket, és szabályokat, talán éppen ezért hagyta el a vidéket annak idején. Azt is tudja, hogy az új férj mellett ő már nem lehet tagja annak a családnak, amelyben anyja és húga élnek. A filmben a tékozló fiú hazatérése felborítja a család életét, hiszen a félig idegen hűg inkább bátyját és a nomád életet választja, mint a mostohaapjával való együttélést.

A mostohaapa nem képes elviselni, hogy alulmarad a fiúval szemben, és kiéli a lányon elfojtott indulatait. Emellett a közösség sem hagyhatja megtorlatlanul, hogy a két testvér a világtól elvonulva együtt éljen. Bűnhődniük kell, el kell bukniuk, hogy a közösség rendje helyreálljon...

A főhős tudomást sem vesz anyja és a közösség figyelmeztetéséről; a női főhős szintén a vesztébe rohan, de nem tehet mást. A színészi teljesítmény Monori Lili és Tóth Orsi esetében kiemelkedő. Lajkó Félix egyénisége csak az első fél órában elég ahhoz, hogy kitöltse a karaktert, utána kicsit zavaró a színészet hiánya. A Lajkó alakította figura eleinte titokzatosnak, majd inkább üresnek tűnik, használna a filmnek, ha a történet előrehaladtával árnyaltabbá válna a főhős jelleme, például azáltal, hogy egy kicsit többet beszél.

A fényképezés nem vesz el, de nem is tesz hozzá a viszonyokhoz, bár a lápi világ képi feldolgozása néhol a túskevár-romantikát idézi.

Mundruczó filmjeinek néhány rajongója biztosan csalódott a Delta láttán. Véleményem szerint a Delta számos tekintetben más, mint az eddigiek, de motívumaiban a korábbi filmek folytatása. Figyelemre méltó alkotás, és nem csak a kiemelkedően jó filmzene miatt.” (www.szemle.film.hu)

“A film that cineastes admire for the beauty of its photography, the unrelenting treatment of its grim theme and its uncompromising ending. However, this Hungarian film, photographed in the Romanian Danube delta, takes us into a harsh world with hard characters who can be brutish. A man returns home to find his father remarried and a sister he did not know of. He builds a house and his sister comes to join him (being roughly raped by her stepfather on the way). While the couple find some happiness, the workers on the delta disapprove. This comes to a nihilistic climax on the night of a celebration of the new house. This is an Eastern European sensibility which is difficult to identify with.” (*Signis*)

“Brother returns to his remote birth's village (in this case to the Danube Delta) where he meets his sister – seemingly for the first time. Their affiliation toward each other... embarrasses the community, making the end of the film tragic. For me, the simplicity of the story alone wouldn't be a fault: it makes only the task of the director heavier. With perfection in the details and brilliant acting this simplicity could have been a strength, unfortunately this movie lacks these. Lili Monori, the mother (and partly Orsolya Tóth, the daughter), plays a realistic and elaborate character, but the others (among them most strikingly our protagonist, played by Félix Lajkó) just doesn't really fit to the environment / their roles... there are many scenes without any role, others seem to be very long compared with their contribution to the plot. In some cases the dramaturgy is at least mysterious as well: we see Fauna in the party at the end, for example. Some people are starting to shaft her in the party, then she leaves the safe crowd alone (so that those people can kill her)– would anyone do that?! Or there is another key momentum, the raping scene: her mother is like 50 meters away and still doesn't follow from the house what's happening?!” (*IMDb*)

Kati Reikai

IN MEMORY OF DORA DE PEDERY-HUNT

I write about Dora de Pedery-Hunt, a brilliant artist who left us on September 29 with a mixture of pride and sadness; pride because of her remarkable life as a brilliant artist and sadness because I have lost a very close friend.

Born in Budapest in 1913, Dora was not expected to survive. She weighed less than a kilo. She was swaddled in cotton wool and placed in a shoebox, just in case she might live. Her fighting spirit was evident even then. Not only did she survive to lead a long, productive life, but she also managed to develop extraordinary artistic talents as a sculptor and medallist.

During her life in Hungary, Dora designed clothing while studying at the Royal Hungarian School of Applied Art from where she graduated with an honours diploma in 1937 and a master's degree in 1943.

Following the end of World War II, Dora and her family fled to Germany on foot. After working in Hannover and fortuitously meeting Canadian army Major S.C. Chutter of Ottawa who sponsored her, Dora emigrated to Canada and from her early days of labouring as a housekeeper in her adopted country she quickly rose in stature to become Canada's foremost medallist.

She created the first of her many hundreds of medals in 1961. They commemorated people, events and organizations alike; the Canada Council medal, the Ontario Arts Council medal, the Osaka Expo'70 medal, the 1976 Montreal Olym-

pics, the CBC's Reach for the Top medal, the Toronto Zoo medal, the Central Hospital medal, the Hudson's Bay medal, etc... etc... Among the many illustrious persons she captured on medals were: the actor, John Drainie, Lieutenant-Governor of Ontario, Pauline McGibbon, the Hungarian poet George Faludi, Dr. Norman Bethune. The Bethune medal was Prime Minister Pierre Trudeau's gift to Chairman Mao Tse Tung during his official visit to China in 1973.

Dora was always on the move. She had dozens of exhibitions of her medals and sculptures across Canada and around the world. She lectured widely about art history in general and medals in particular. She and her works were showered with awards and honours: The Order of Canada, The Order of Ontario, an honorary Doctorate from York University among many others. She also wrote a definitive book on medallic art, titled "Medals" in which she explains her views on creating medals, a trilingual volume about her works illustrated by Elizabeth Frey's photographs. In it she says, "Medals are my favourite form of expression. They are like short poems. I have to accept the challenges of working inside the limits of a small disc and obeying the strict rules of the striking, casting and finishing processes".

The Poet Ady

Apart from her remarkable artistic and intellectual talents Dora loved life and people. Her parties are legendary. She would fill her home with friends and acquaintances of all ages and from all walks of life. Hungarian sausages, salamis, *körözött* and *pogácsas* were accompanied by Hungarian wines and stimulating conversations.

Dora was always thoughtful and kind. In spite of the hundreds of commissions for which she had to meet deadlines, she always managed to find time to commemorate and celebrate the special events in the lives of her friends and family. She struck a wonderful medal to honour my surgeon husband, one to celebrate the birth of my first grandson and, upon my husband's death, she cast an exquisite bronze of his right hand for me to remember him by.

A thick book could be written about Dora de Pedery-Hunt's phenomenal achievements as an artist and a person. As we celebrate her life at the Arts & Letters Club in Toronto on November 16, 2008, Dora's 95th birthday, we'll greatly miss her, as she was the life of every party, but we'll all give thanks for the opportunity of having played even a small part in her long, creative and productive life.

Deutsch Lajos

A FOLKLORISTA BARTÓK BÉLA

„Magyar vagyok, bár külföldön születtem,
Magyar nótát dalolt nagyanyám fölöttem,
Magyarul tanított imádkozni Anyám.”

Emeljük büszkén egy fokkal magasabbra fejünket mi magyarok, mert joggal tesszük. Nincs a világon még egy ilyen kislétszámú nép - 15 milliós -, amely annyi világnagyságot adott volna az emberiségnek.

Zeneimádó vagyok, ezért kicsiny népünk zenekultúráját emelném ki. Liszt Ferenc, Kodály Zoltán, Bartók Béla világszenik voltak - és magyarnak születtek.

Bartók pályájának felemelkedését jelképszerűen példázza két jelge, amelyet önmaga választott élete céljának: „minden erőmmel nemzetem és hazám javát fogom szolgálni” - mondta huszonkétéves korában; „egész művészetemmel a népek testvérréválását szolgálom” - mondotta harminc évvel később. Bartók... gyönyörű zenéje nehéz, még a legkiválóbb művésznek is gond megérteni, megtanulni és előadni. Ez az egyik oka, hogy nehezebben nyúl hozzá sok művész, mert nem tartja érdemesnek a rengeteg időt rászentelni egy Bartók-mű tökéletes megtanulására...

A nép zenéjében való elmélyedés megmutatta Bartóknak, hogy él még itt egy régi, eredeti, értékes, csak fejlődésében megrekedt zenekultúra, amit ki lehet emelni a rárakódott törmelékből, s amire lehet magasabb művészetet építeni.

Pályája kezdetén álmában sem gondolt arra, hogy valaha folklorista lesz. 24 éves koráig járta a szakzenészek szokott útját kettős minőségben: első és főcélja a zongora volt, amellel a zeneszerzés. Első zenei kísérleteiben nyoma sincs magyar stílusra való törekvésnek, írt a bécsi klasszikusok, majd Brahms nyelvén. Hosszas szünet után Strauss Zarathustrájának hatása

alatt kezdett újra komponálni.

A Zarathustra kirobbantotta alkotóláz azonban Bartókot csakhamar a zenei magyarság problémája elé állította. A Milleneum utáni függetlenségi hullám akkor érte el tetőpontját. Az Erkel-Liszt-féle magyarság határán állva írta meg a Kossuth szimfóniát, majd az Op. 1-ét és 3-mat. De merre tovább? Ekkor kezdett a népdal iránt érdeklődni.

Azt, hogy még 1903-ban is hol tartott Bartók Béla népdalismeretben, láthatjuk április 1-én kelt leveléből, melyben hűgától egy népdal szövegét kéri. „Az egri ménes mind szürke” kezdetű, akkor felkapott műdal foglalkoztatta, kéziratban több feldolgozás-kísérlete maradt fenn, különösen a dallam kánonlehetőségeit próbálgatja.

Az akkori magyar zenei légkörben nem volt könnyű a népdalhoz eljutni. A műveltebb körök “népdala” a 90-es években elterjedt műdal volt, amelynek nagy részét a nép is átvette, és könnyen tévedésbe eshetett akárki az eredetiséget illetően. Bartók amikor úgy látta, hogy ez a stílus nem alkalmas magasabb műfajok számára, indulatosan igyekezett lerázni magáról, de benne élt, és nem tudott tőle egyhamar menekülni. Nyomai soká kísérik. Erre a hatásra utal a „Négy dal”, a II. Suite lassúja, és sok más.

1906-ban megjelent első népdalfüzetünkbe bevette Szentirmay Elemér egy dalát - szerzője ismeretlen - Vikar Béla fonográf gyűjteménye alapján. És ennek a dalnak az alapmotívuma, az ismételt terc-ugrás még sokáig kíséerte műveiben.

Első szórványos népdal-lejegyzései 1904-ből valók. Egy székely alkalmazottja, Dósa Lidi féldallama sejtette meg vele a székely zene különbségét. Viszont „Székely népdal” címen közölt egy országszerte elterjedt dallamtöredéket is, mert ugyanattól a székely lánytól hallotta.

1905-ben az Ethnographiában megjelent Kodály első gyűjtése, akinek aztán 1906-ban megjelent dolgozatát nagy figyelemmel tanulmányozta, kérdezősködött a gyűjtés módjáról és a néppel való kapcsolatáról. Saját rendszeres gyűjtése 1906-ban kezdődött Vesztyő környékén, ahol gyakran nyaralt sógoránál, a Wenckheim-uradalom gazdatisztjénél. Erdély azonban nem hagyta nyugodni, ösztöndíjat kért és kapott (1 600 koronát) a „székely népzene tanulmányozására,” és 1907 nyarán elindult Csík megyébe.

Kezdetől fogva tisztában volt vele, hogy a szomszéd népek zenéjének ismerete nélkül a magyart sem ismerhetjük igazán, s mivel gyűjteményünk kevés vagy semmi, ez a tennivaló is ránk vár. A kezdeti szűk nacionalizmus Bartók Bélánál nagy hatósugarú internacionalizmussá szélesedett anélkül, hogy magyarsága csorbát szenvedett volna.

Mikor szülőházára a román zeneszerzők emléktáblát akartak helyezni, tiltakozott az ellen, hogy a feliratban román zenésznek nevezzék meg, aminthogy Liszt sem vált spanyollá azzal, hogy spanyol rapszódiaírt.

Már 1906-ban megkezdte a szlovák dalok gyűjtését is, amely szlovák nyelvtanulást is jelentett. Nagy erővel tanulta az idegen nyelveket. Az angolt még zeneakadémista korában kezdte, a franciát Párizsban 1905-ben, a spanyolt 1906-ban, mikor Vecsey kísérőjeként utazott az ibériai félszigetre.

Bartók, saját fantasztikus akaraterejével minden nehézséget legyőzött. 1908-ban jegyzett le először román népdalt. Ez csakhamar annyira érdekelte, hogy nekifeküdt a román nyelvtanulásnak. A román akadémia pedig már 1913-ban kiadta bihari gyűjtését. Bartókot vonzotta, érdekelte az anyag újdonsága, ismeretlensége. Mint mindenben, ebben is igazi novarum rerum cupidus volt. A máramarosi gyűjtemény előszavában olvassuk, hogy egy román lelkész vele utazott és részt vett az út minden fáradozásában, sőt a szövegek lejegyzésében is. Így lehetett 12 nap alatt egy kötetre való anyagot gyűjteni. Egy Hont megyei szlovák lelkész meghívta, néhány hétig ült a szobájában a fonográf mellett, napestig hallgatta a pap által hozzá irányított énekeseket. Vagy ha román faluba érve berendezkedett egy alkalmas helyen, azt mondhatta: „most hívjanak ide akárkit!”, mert ott még „akárki” alkalmas folklór-anyag volt akkor.

1912 körül egy oroszországi csuvas-tatár tanulmányút tervével foglalkozva megkezdte az orosz tanulását. Ez az út a fenyegető háborús veszély miatt elmaradt... 1913-ban arab gyűjtése miatt arabul tanul. 1936-ban a török kormány meghívására végzett gyűjtőtú kedvéért megtanult annyit törökül, hogy felvételeit maga tudta lejegyezni. Ekkora nyelvismeret és egészen kivételes zenei felkészültség mellé nagyfokú gyűjtőszeszvedély társult: Bartók gyermekkorától bogarakat, lepkéket gyűjtött. A nyarat sokszor töltötte a svájczi Alpokban. Ilyenkor szorgalmasan gyűjtötte, préselte a magashegyi virágokat. Amellett gyűjtött népi hímzést, faragást, korszókat, tálakat, tanulmányozta más népek irodalmát. Bartók művészi alkotó- és előadómunkáját a tudós pontosságával, aprólékos gondnal végezte. Tudós munkáját pedig a kötelező pontosságon, alaposágon felül művészi intuíció éltette. *(Folytatjuk)*

Szervátiusz Tibor: Bartók

BÉLA BARTÓK

Born: March 25, 1881. Nagyszentmiklós, Hungary

Died: September 26, 1945. New York, NY

“Many people think it is a comparatively easy task to write a composition on found folk tunes... This way of thinking is completely erroneous. To handle folk tunes is one of the most difficult tasks; equally difficult, if not more so, than to write a major original composition. If we keep in mind that borrowing a tune means being bound by its individual peculiarity, we shall understand one part of the difficulty. Another is created by the special character of folk tune. We must penetrate it, feel it, and bring out its sharp contours by the appropriate setting... It must be a work of inspiration just as much as any other composition.” (Béla Bartók)

Hungarian composer and pianist. Bartók is best known for his use of Hungarian folk music to create a distinct individual style. The folk music of Hungary was central to the music of Béla Bartók. He was not the first composer to make use of this music (we can see it as far back as Haydn), but he was one of the first to take it at face value, and to exploit its idiosyncrasies. More important, he integrated it fully into his own style, so much so that one of his biographers talks about Bartók's music as “imaginary folk music” — music that is wholly his own, yet of a piece with the folk music that was its inspiration.

Bartók was born into a musical family and received good pianistic training from his mother. He was something of a prodigy, and began composing at the age of ten. In 1898 he was accepted at the prestigious Vienna Conservatory, but chose instead to stay in Hungary at the Budapest Academy. His early work was influenced greatly by Strauss and Liszt, but his first major work, the symphonic *Kossuth* (1903), also stands out for its telling of a nationalist story. In 1904 Bartók began collecting folk music by recording musicians on wax cylinders. This had a profound impact on his compositional style, for in these pieces he found elements that he began to incorporate into his own writing. The melodies of these folk tunes, removed from the traditional major/minor tonality of Western music, provided new melodic and harmonic resources, and the powerful and often asymmetrical rhythms (often freely mixing groupings of twos and threes) became a hallmark of Bartók's rhythmic style. In 1907 Bartók was appointed professor of piano at the Budapest Academy and he continued his compositional activity, creating works of greater complexity. By the early 1920s his music was verging on an atonal style. He gained international success with a less challenging work, *The Wooden Prince* (1917), and by the late 1920s his music started to take on more of a neoclassical approach. The crises leading up to World War II forced Bartók to flee Hungary and settle in the United States. The move caused both financial and personal difficulties, and failing health heightened these. Nonetheless, in his final few years he created a group of important pieces, including the *Concerto for Orchestra*.

Bartók's music is marked by its precision of execution. His forms (especially in his later works) are intensely symmetrical. Often they create an arch or palindrome (A-B-A-C-A-B-A, for example). He also exploited different sonorities and instrumental effects, including an antiphonal orchestra in *Music for Strings, Percussion and Celesta* (1936). His tonal language continued to be colored by his work with folk music, and in some cases he made use of quarter tones. Although Bartók wrote in all mediums, he may well be best remembered for his six string quartets.

MIKLÓS RADNÓTI (1909 - 1944)

Radnóti was born into a bourgeoisie Jewish family. His life was considerably shaped by the fact that both his mother and his twin brother died at his birth. He refers to this trauma in the title of his compilation *Ikrek hava* ("Month of Gemini"/"Month of the Twins").

Though in his last years, he was being violently expelled from Hungarian society (because he was a Jew), he identified himself very strongly as a Hungarian through his poems. In his poetry, avant-garde and expressionist impressions mingle with a new classical style, a good example being his eclogues. His romantic love poetry is notable as well. His 1935 marriage with his wife Fanni Gyarmati (born 1912) was an exceptionally happy one.

Radnóti converted to Catholicism in 1943. This decision was partly prompted by the persecution of the Hungarian Jews (from which converts to Christianity were initially in part exempted), but partly also with his long-standing fascination with Catholicism.

In the early forties, he was conscripted by the Hungarian Army, but being a Jew, he was assigned to a weaponless support battalion (*munkaszolgálat*) in the Ukrainian front. In May 1944, the defeated Hungarians retreated and Radnóti's labor battalion was assigned to the Bor, Serbia copper mines. In August 1944, as a consequence of Tito's advance, Radnóti's group of 3200 Hungarian Jews was force-marched to Central Hungary, which very few reached alive. Radnóti was fated not to be among them. Throughout these last months of his life, he continued to write poems in a little notebook he kept with him. According to witnesses, in early November 1944, Radnóti was severely beaten by a drunken militiaman, who had been tormenting him for "scribbling". Too weak to continue, he was shot into a mass grave near the village of Abda in North-western Hungary. Today, a statue next to the road commemorates his death on this spot. Eighteen months later, his body was unearthed and in the front pocket of his overcoat the small notebook of his final poems was discovered. (His body was later reinterred in Budapest's Kerepesi Cemetery.) These final poems are lyrical and poignant and represent some of the few works of literature composed during the Holocaust that survived. Possibly his best known poem is the fourth stanza of the *Razglednicák*, where he describes the shooting of another man and then envisions his own death.

GEORGE FALUDY (1910 - 2006)

MICHELANGELO'S LAST PRAYER

Your anvil is the earth, and with your right arm
You span the arc of heaven like the sun.
Eight decades on this scaffolding a - lifetime -
I sought a sign of you, but there was none.

Under my chisel marble fell to stonedust,
But only torsos, idols would be born.
I found you not, elusive, radiant, sunburst,
Who glowed there pulsing under every stone.

I have myself become an ancient stone block,
Split by vines, a still, curmudgeonly old rock,
But in my soul the old flame yet burns on.

How can I shed this flesh that holds me prisoner?
Strike me, if you can love a hoary sinner,
Divine Sculptor, My God. I am the stone.

George Faludy arrived in Toronto with an international reputation in 1967 and became a Canadian Citizen in 1976.

Mr. Faludy often wrote on the virtues of Canada, remarking that Canada gave him liberty and freedom. He published several books of poetry in translation and influenced many writers during his stay in Canada.

George Faludy Place in Toronto, designed by Scott Torrance, reflects in its classical proportions and choice of colours (red, white and green of the Hungarian flag) the dominant themes of Faludy's poetry: the arts of classical civilization and Hungary itself.

A plinth in the centre of the parkette bears a bronze medallion of Faludy's profile created by Dora de Pedery-Hunt. Three other plaques in George Faludy Place complement the plinth: a Heritage Toronto commemorative plaque, Faludy's poem *Michelangelo's Last Prayer*, and a Toronto Legacy plaque bearing the name George Faludy Place.

VERSSZÍNHÁZ TORONTÓBAN

Turek Miklós és Nágel Kornél a műzsák találkozásából született páratlan élménnyel ajándékozta meg a torontói művészetkedvelő közönséget. Azt is mondhatnók, hogy az utóbbi évtizedek legnagyobb és legmegrázóbb színházi élményében volt részünk a Magyar Kultúrközpontban megtartott Radnóti-esten, majd ezt követően a Barbara Frum Könyvtárban bemutatott Faludy György-műsort megélve.

Versszínház – ezt ígérte a műsorelőzetes, és ezt is nyújtotta: egyszemélyű complex színházi előadást. Amelynek szerves, vizuális kiegészítője a grafikasorozat, a két életmű ihlette linó- és fametszetek versekkel párosított mini-tárlata. Az előadóművész Turek nem mondott verseket, hanem megjelenítette a versekbe rejtett költőket. A szelíd mosolyú, az Istenhegyi kertről álmódó, a legmélyebb pokolbugyor szennyében is fegyelmezetten alkotó Radnóti társául szegődtünk mi is, együtt éltük végig vele azoknak a koroknak a megaláztatásait,

”mikor az ember úgy elaljasult,
hogy önként, kéjjel ölt, nemcsak parancsra,
s míg balhitekben hitt s tajtékozott téveteg,
befonták életét vad kényszerképzetek...
az ország megvadult s egy rémes végzetten
vigyorgott vértől és mocsoktól részegen...” (Töredék)

Radnóti nem élte túl korát, a bori rézbánya fizikailag felemésztette, és Abda község közelében az erőltetett menet végére pontot tett a kínoktól “megváltó” tarkólövés. Oyanformán, ahogy utolsó versében megírta:

“Mellézuhanam, átfordult a teste
s feszes volt már, mint húr, ha pattan.
Tarkólövés. - Így végzed hát te is, -
Súgtam magamnak, - csak feküdj nyugodtan.
Halált virággzik most a türelem. -
Der springt noch auf, - hangzott fölöttem.
Sárral kevert vér száradt fülelem.” (Razglednicák, 4.)

Radnóti Miklóst fiatalon és értelmetlenül elfújta a “förtelmes halál”, ám a “gordonkahangú versek” diadalmasan legyőzték a kerge világ tébolyát, élnek és beszélnek hozzánk Turek Miklós hangján, Nágel Kornél képeivel láttatva a “széljárta sziklaszál felé vivő vad” utat, “mely túlvisz majd e mély koron.”

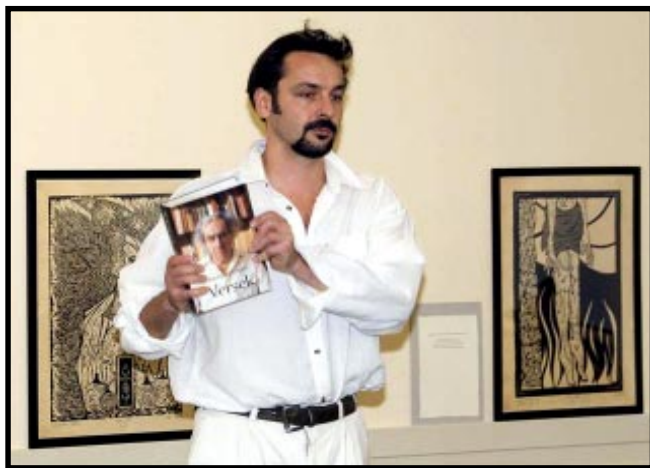
A Faludy-est hasonlóan megrázó élményt nyújtott.

Turekkel együtt mondtuk végig az ismerős Villon-panaszt:

“Mint nagy kalap, borult reám a kék ég,
és hű barátom egy akadt: a köd.
Rakott tálak között kivert az éhség,
s halálra fáztam rőt kályhák előtt.
Amerre nyúltam, csak cserepek hulltak,
s szájam széléig áradt már a sár,
utam mellett a rózsák elpusztultak
s lehelletemtől megfakult a nyár,
csodálom szinte már a napvilágot,
hogy néha még rongyos vállamra süt,
én, ki megjártam mind a hat világot,
megáldva és leköpvé mindenütt.”

A mindenkori kínzatások ellen versmonológgal védekező, Radnótitól eltérően matuzsálemi kort megért Faludyt Torontóban kétszeres honfitársnak tekintik a magyar irodalomkedvelők, hiszen jelentős időszakot töltött itt. Portréját két plaketten is megörökítő szobrászművész, a Faludy-versek rajongója, de Pédery Hunt Dóra éppen az előadást megelőző napokban hunyt el, az előadás szünetében a résztvevők megtekinthették azt a de Pédery Hunt-alkotást, amely a torontói Faludy György Emlékparkban látható.

Turek Miklós, aki bevezetőjében elmondta, hogy ő is azokból az bulvársajtóban megjelent információkból ismerte meg Faludy György nevét, amelyeket a megélhetési gondok kényszerűségéből vállalt a hazatelepedett idős költő, és arra gondolt, hogy Faludy Györgyöt, az embert és verseit csak igen kevesen. Miután megismerte költészetét, rájött, hogy ez többet érdemel a polgárpukkasztó furcsaságok népszerűsítésénél. Hogy miként vált életének nagy élményévé, másokat is magával ragadó színpadi teljesítményévé a Faludy-életmű, azt egy magyarországi diáklányt idézve érzékeltetem:

“A Turek Miklós által versekből felépített folyamat során egy egész életet: munkát, utazást, szerelmet, borzasztó testi és lelki szenvedést, félelmet, rideg kegyetlenséget, de folytonos élni akarást, olykor szarkasztikus humort ismerhetünk meg. Az előadó teljes mértékben azonosul a költővel. Nem verselést hallunk, nem szavalást. Az élet filmjét vetíti elénk - amit a valódi “szereplő” versekben írt le. Akit érdekel, hogy a külsőségeken és szenzációkon túl ez az idős “médiasztár”

milyen ember, milyen férfi, milyen költő, amikor nem a szenzáció a fontos, az keresse Turek Miklós “Rímes világnéző”-jét! Egyszerre ismerhető meg a vers és az előadás, a költő és az előadó megismerésének öröme.

Zsibongva vártunk. Hirtelen csattanás hallatszott, aztán csönd lett. Turek Miklós állt a dobogón, egy szép szál férfi, csillogó tekintettel és huncut mosollyal. Faludy Györgyről és magáról szólt néhány szót, majd megkért minket, diákokat, hogy képzeletünk megmozgatásával legyünk alkotó társai. Akkor hanyatt vágta magát – megkezdődött az előadás. A művész erőteljes mozgással kísérte versmondását, mindig magára vonva a figyelmet. A versek egyetlen monológga olvadtak össze. A 96 éves költő ifjúkorába vitt vissza az időutazás. Turek Miklós előadása nyomán láttuk a dzsungel színeit, a majmokat, a madarakat. Tücsköket hallottunk ciripelni, és lelkesen szippantottunk vele az Újvilág levegőjéből. Szívünk összeszorult a költő Faludy testi és lelki szenvedéseit átélve, akit azonban megalázni soha nem lehetett. Az előadás a műsort kezdő ének hangjaival zárult. A világcsavargó költő mezítláb és dúdolgatva sétált ki látókörünkől, ott hagyva minket felkavart érzelmekkel és sok gondolkodnivalóval.” (Idézet Turek Miklós honlapjáról.)

Nagyon reméljük, lesz alkalmunk majd Turek Miklós József Attila-műsorát is látnunk.

Fotók: Kralovanszky Balázs

Nágel Kornél Gara Arnold-díjas grafikusművész papír-, linó- és fametszetekkel szerepel évek óta a kiállításokon. “Irodalmi tájékozottsága, a költészet iránti vonzódása kellően megalapozta műveltségét, tájékozódásának irányát. Már tudja..., hogy az alkotóművész élete a műveltség és a művészet szakmai felkészültség, az erkölcsi, emberi vállalás együttese”, mutatja be mestere, Kántor János. Torontóba hozott grafikáinak finoman árnyalt kimunkáltsága, a lírai alkotások hangulatához idomított szerkezete drámai, olykor döbbenetes erőt sugároz. A színpadi produkció nagy tehetségű, de alázatos kísérőjeként köszönhetjük.

Dancs Rózsa

A TORONTÓI NIMRÓD HAGYOMÁNYŐRZŐ LOVASÍJÁSZ BARÁTI KÖR

Már évek óta aktívan és látványosan részt vesznek a Trianon ellen tiltakozó rendezvényeken, bemutatkoztak az idei Szent István napokon is, szeptember 6-án pedig vacsorával egybekötött estet szerveztek Szántai Lajos művelődéstörténelmi részvételével. Amint a nevük is mutatja, magyar hagyományőrző csoport tagjai, akik kétféle célt követnek: a talpas- és lovasíjászat életben tartását, valamint az ősmagyar hagyományok felelevenítését és terjesztését.

Vesszen Trianon! Tiltakozó felvonulás a torontói Budapest Parkban

“2003 tavaszán alakultunk meg Torontóban,” - mutatja be csapatát a kör vezetője, Faragó Attila, “mindenki teljesen kezdőként indult ezen az ősmagyar harcművészeti (ma már sportnak nevezett) úton. Kassai Lajos, aki már évek óta az Egyesült Államokba jár népszerűsíteni, illetőleg tanítani a lovasíjászatot, 2002-ben itt, Torontóban tartott nekünk egy edzőtáborát, és akkor megígértük, hogy folytatjuk azt, amit elkezdett velünk. Annak a hirtelen összeszedett csapatnak hamar tengelytörés érte a szekerét. Az ígéretemet én azonban komolyan gondoltam, és egy új csapattal, igaz magyar lelkületű nemzettársaimmal egyre sikeresebben haladunk előre. Ma már bemutatókat tartunk, az első kanadai lovasíjász versenyen is indultunk. Sajnos, nincsenek szponzoraink és saját erőnkéből igen nehéz ezt a nem olcsó sportot gyakorolni és természetesen úgy fejlődni, ahogy szeretnénk.

A tágabb értelemben vett hagyományőrzést szintén nagyon komolyan veszi a csapat. Előadásokat tartunk a kanadai magyarság részére, erősítve bennük a nemzetudatot magyarságunk, gyökereink megtartása érdekében. Megemlékezünk 56-ról, Trianonról, Attila hun királyunkról, felelevenítjük a vérszerződés történelmi pillanatait, megünnepeljük az ősi szkíta keresztény ünnepeinket, például a napfordulókat, újra életre hívjuk Mátyás királyt és fekete seregét...”

Szántai Lajos kanadai körútja során több előadást is tartott, történelmünk különböző korszakait állítva eddig nem ismert megvilágításba. A torontói érdeklődők négy alkalommal is hallhatták sodró erejű, rendkívül érdekes, gondolatébresztő fejtegetéseit. Szemléltetésül hadd álljon itt néhány részlet egy tanulmányából.

Szántai Lajos

III. ANDRÁSTITKA (Részletek)

... Kun László halála után András herceg Magyarországra érkezik. A Képes Krónika egyetlen miniatúrában örökíti meg III. András életét, uralkodását. Érdekes, hogy hercegi süveg van a fején. 1290-ben kalandos körülmények között érkezik Magyarországra, mert Európában, Bécsben, Velencében, vagy bárhol, ahol tartózkodott, meg akarták gyilkolni. Ez azt jelenti, hogyha valaki arra gondolna, hogy ő Dénes nádor gyermeke, akkor téved, mert miért akarnák őt megölni, ha nem lenne a Turul nemzetség sarja. III. András - 1265-ben született - ekkor 24-25 éves volt. És hogy valóban meg akarták őt gyilkolni, és valóban menekült, ez azt is bizonyítja, hogy miután Bécsben háziőrizetben van, a háziőrizetből szerzetesi áruhában megszökik és Esztergomból érkezik két szerzetes - szintén áruhában - akik hazamenekítik őt. A miniatúra a hazaérkezés pillanatát örökíti meg.

Tehát 1290-ben, amikor Kun László elismeri Andrást utódjának, és nem azon az alapon, hogy egy jó képességű ember, hanem azon, hogy ő a Turul nemzetség utolsó sarja, az utolsó aranyágacska, abban a pillanatban foglyul ejti Andrást egy nagy hatalmú úr, akinél éppen vendégségben tartózkodik. Ez kórtünete a magyar történelemnek. A király megbízza egy főúrbat, aki kedvesen mosolyog és felajánlja segítségét, s közben álnok módon, visszaélve a bizalommal, jelen esetben a leendő III. András királyt foglyul ejtik. Először felajánlják, hogy kiszolgáltatják Velencének, Velence nem kéri, majd elszállítják Bécsbe és Albert osztrák herceg tartja őt fogságban. Ha András nem volna Turul nemzetségbéli herceg, vajon miért kellene őt ekkora igyekezettel elfogni és az életére törni? És miközben András herceg, nyugodt és békés háziőrizetben tölti az idejét Bécsben, Albert osztrák herceg, aki Habsburg Rudolf német-római császár fia, és egy vadászatról lovagol éppen haza. Természetesen mindenki kivonul Albert elé és üdvözölve hódolnak neki. A fogoly András hercegnek is mondják, hogy menjen ki Albert elé és ő is nyilvánítsa ki hódolatát. András herceg válasza a következő:

–Sokkal nemesebb vérből való vagyok én, hogy egy ilyen sarj kíséretében lovagolgassak.”

Tehát ez egy fajta tartást és tudást jelentett, és innentől kezdve még veszélyesebbé válik számára a helyzet, mert ebből Albert megérti, hogy a csendes háziőrizet nem működik elég hatásfokkal. Még ezekben a napokban András szerzetesi áruhába bújlik és Bécs különböző kolostoraiban, a szegények között elvegyülve bujkál, miközben fél Európa titkos szolgálata keresi, hogy meggyilkolják. És vajon miért kellene őt meggyilkolni? Mert fél Európa jogot formált arra, hogy a megüresedés előtt álló magyar trónt hűbéri jogként magukhoz vegyék. Ez azonban nem sikerült. Az Esztergomi érsekség ekkor úgy tűnik, kivételesen a helyzet magaslatán állt és elindult két szerzetes. Ők is áruhában mentek, megérkeztek Bécsbe, felderítették, hogy hol van a hihetetlen megalázó körülmények között bujkáló András herceg. És érdekes módon ez a két szerzetes megtalálta szinte pillanatok alatt, úgy tűnik isteni vezérlés alapján. Ruhaváltás után lóhalálában vágattak

Magyarországra, és a IV. László király halála utáni 17. napon már díszes, fényes kísérettel először Budára, majd Fehérvárra mentek, ahol megkoronázták. Így lépett fel az –utolsó aranyágacska” Magyarország trónjára. És minden oklevél melyet - vagy ispánok, vagy az édesanyja, vagy ő maga írt - mindig úgy beszélnek a trónralépésről, mely először is a –születés és származás rendje és joga szerint” történik. És gondoljuk csak el, őt még az országunkban addig soha nem látták. Néha ugyan felbukkan az időben, de nem nagyon látják, és tényleg nem bizonyos, hogy ő Árpád-házi. (Mostanában divat lett, hogy az Árpád-házi királyok leszármazottai valahol Franciaországban élnek, ez azonban nagy ostobaság. Az is elterjedt, hogy az Árpád-házi királyoktól féltek, mint a tüztől, és ezt a badarságot, sajnos tévében, rádióban, könyvben, újságban nap mint nap élénk tálalják. Ez pedig egy misztérium lerombolása. Ezek lehet, hogy jól hangzanak, de a valóságértékük annyi, mint az, hogy Jézus leszármazottai a Merovingok voltak.) Amikor III. András király hazaérkezik, neki bizonyítania kell, hogy ő a Turul nemzetségből származik. Ez azt jelenti, hogy a testén az azonosító jeleknek rajta kell lenni, és ha a jelek nincsenek rajta, akkor ő akármit is mondhat, mert senki nem fogja elhinni.

Amikor megérkezik Budára, egy –orvosi vizsgálatnak” vetik alá. A magyar nemesek, a főurak, az egyszerű nemesek, a bárók, az előkelők mind meggyőződnek arról, hogy András valóban a Turul nemzetség szülöttje. Tehát a testén, bizonyos testtájon a Turul jele látszik, és e jel meglétét be kellett bizonyítani, András herceg pedig ezt bizonyítani tudta. Egyet nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a Turul nemzetség leányai még ma is élnek, és a lányokon is ott van a jel, de a fiúkon még kell lenni egy többletnek. Ezt jelenti a származás rendje és erről beszél a krónika, mikor azt írja, hogy a születés és származás rendje és joga szerint foglalta el András Magyarország trónját, és ezért történt meglepően hamar, hogy elismerte őt egész Magyarország Turul nemzetségbéli királynak.

A Szent Korona maga egy misztérium, és a király megkoronázása, az maga a Szent Korona misztériumába történő beavatást jelent, és a Turul nemzetségbeli királyaink a Szent Koronát nem egyszerűen úgy nevezték, mint az Anjouk és az őket követő uralkodók, hanem a –Koronánk”-nak, ami a miénk, tehát személyes hatalmat jelent. A koronázás pillanatában számtalan azonosító jel (energia) szabadult fel és az ország utoljára csodálhatta meg azt, hogy valóban a Turul nemzetség uralkodóját koronázták meg. Gondoljunk arra, hogy a nemzet még az utolsó - Károly, Habsburg - király koronázásán is figyelni, hogy mi történik.

Tehát valamire oda kell figyelni, mert vannak jelek. Ugyanis a Szent Korona azonosítja a Turul nemzetség szülöttét. Tehát egy utolsó azonosítás történik, a nemzet fellélegzik, minden rendben van, ténylegesen ő az utolsó Turul nemzetségbeli leszármazott, és így is kezd el az uralkodását. Ha megnézzük a róla készült miniaturát, nagyon tanulságos, mert az utolsó Árpád-házi királyt örökítik meg rajta, és elcsodálkozunk, csak ennyi? Egy ilyen horderejű uralkodóról csak ennyit mutatnak be? Ha megfigyeljük, hogyan lovagol

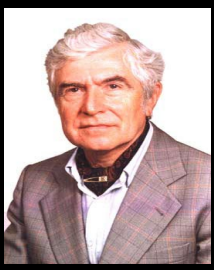
láthatjuk, hogy a lova mögött van egy másik ló, ami fehér és nem a király mögött álló lovas lova. Tehát a király lovon érkezik, és az ő lovából egy másik, egy fehér ló indul el az útjára és csak az elülső része, a szellemisége és a szügye, vagyis a lelkesége látszik a képen. Tehát nem egy testi paripa ezen az úton, hanem ebből az egész útból válik ki. Olyan, mintha András érkezése még utoljára felszabadítaná azt az erőt, amit a fehér ló erejének tartanak. Olyan, mintha Fehérlófia királyként utoljára megjelenne még a magyar történelemben. Egyfajta vezérlés is nyomon követhető, mert van ugyan kantárja, de András nem fogja meg, hiszen a lovat egy láthatatlan erő és hatalom vezérli.

A Képes Krónikában lovat számtalanszor ábrázolnak és a lovasok mindig nagy erővel fogják meg a kantárt, itt pedig ha megfigyeljük, András nem a kantárt fogja. Bal kezét átlós irányban feltartja és a tenyerét mutatja felénk. Ezzel nemcsak saját sorsát mutatja felénk, hanem egyben egy utolsó áldás éri az országot az ő eljövételével. Egy utolsó nagy megnyilvánulás, hiszen a kifelé fordított tenyér mindig a félelmet, a bajt, az erőszakosságot és a gonoszságot hártja el. Ilyen felfelé fordított tenyérrel szokták a Pártus királyokat ábrázolni, és ha időben messzebb megyünk, akkor ez a szkíta kéztartás. A szkíta kéztartáson belül pedig a vérszerződés kéztartása. Annak a barátságnak a kéztartása, amikor azok a barátok, akik vérszerződést kötöttek, az életüket is odaadják egymásért. Gondoljunk csak az ókori forrásokra, milyen szép, himnikus beszámolókból emlékeznek meg egy szkítával kötött barátságról, és leírják azt, hogy hiába van egy szkíta férfinak családja, gyerekei, a barátság kedvéért és becsületéért kiváltja barátja életét akár a saját halála árán is.

Tehát nem kell azon sokat elgondolkodnunk, hogy hogyan ismerhette meg a honfoglalás kori magyarság a kereszténységet. Nagyon egyszerűen: ezzel született, nem esett tőle messze. Minden nagy gondolat, ami a kereszténységben megjelenik, az a szkíta ősvallásban tetten érhető és vallásos tételként szerepel. Visszatérve III. András miniatúrájára, látható, hogy megsokasodnak a lólábak, amivel többletet próbálnak jelölni. Ha egy lónak több lába van, akkor az táltos ló. András herceg lába mögül a fehér ló lépő lába kilátszik. Ez az a hatalmas többlet erő, az a táltos erő, ami a táltos elhívásoknál mind a mai napig megmaradt. (Még Diószegi Vilmos az 50-es években - ez a Rákosi Mátyással fémjelzett időszakot jelenti a magyar történelemben - az úgynevezett Sztálinvárosban is tudott táltos elhívásokról szóló történeteket gyűjteni. Az ő gyűjtésében olvashatjuk azt, hogy mondjuk van egy kisfiú, akiért eljön egy fehér ló. Amikor megérkezik a ló a kisfiúhoz, akkor a fiú néhány napig holtan fekszik, és amikor felébred, már táltossá válik. Gondoljunk csak arra, hogy a népmeséinkben nem is igazán lehet tudni, hogy ez a táltos milyen minőséghez tartozik, ló vagy ember. Ha hordozó irányban nézzük, akkor lovat kapunk, ha vezérlő felé, akkor embert. A ló általában úgy szólítja meg a lovas, hogy –kicsi gazdám”, ő pedig úgy szól vissza, hogy –édes lovam”...

ERDÉLYI NAPLÓ-ESTÉK
ELŐADÓI KÖZÖTT:
KISZELY ISTVÁN

Ki kell ábrándítanom önöket, mert én nem vagyok történész.

Biológus, orvosember vagyok. Soha nem akartam a magyar őstörténettel foglalkozni. Nagy alap kutatásom az volt, hogy az alany a múltat hozzuk össze a jelennel. A csontkémia, a csontpatológia alapján a csontból meg kellett állapítani, hogy hány éves, milyen betegsége volt, milyen vércsoportba tartozott. Később a nagy mitokondriális DNS kutatást végeztük egy jelentős nemzetközi kutatócsoporttal. Amíg az egyetemen voltam, a természettudományi karon, untam magam és fölvettem a kínai szakot. Bejártam a kínai követségre: pechemre akkor éppen rossz elvtársaknak minősültek a kínaiak. Mindig azt tettem, amit nem illett tenni, mert tudtam, hogy az lesz később a jó. Amikor a kínai követségről kiléptem, megpofoztak, megrugdaltak: a végén már pizsamát, fogkefét vittem magammal, így két napig kipihentem magam. Amikor Kína nyitott a világ felé, 1967-ben kaptam egy kínai útlevelet. Eljuthattam oda, ahova európai ember mai napig sem juthat el. Azt a feltárást folytattam, amelyet Stein Aurélnak 1915-ben kényszerűségből abba kellett hagynia. Azkanában találtam 1200 olyan embert, amilyenek mi vagyunk, magyarok. Ha egy biológustól azt kérdezik, hogy hol keresi a magyarság eredetét, őseit, akkor válasza egyértelmű: ott, ahol olyan emberek éltek és ma is olyanok élnek, mint mi.

Ott kell keresni a magyarokat, ahonnan származnak

A Miskolci Egyetemen történt díszdoktorrá avatásom laudációjában az állt, hogy a magyarság eredetét ott keresem, ahonnan a magyarság származik. Ne nevensenek! A magyarságeredetről szóló történelmünk politika volt! Monarchikus politika. A mai napig a magyarságnak a Monarchia politikáját és a Monarchia történelmét tanítják. Kossuthot, Széchenyit, Petőfit, Shakespearet szoktam idézni...

Egész őstörténetünket 1821-ben találták ki. Kutatásaim során megtaláltam a bécsi kancelláriának azt a leiratát, amelyben fölkerik az osztrák történészeket, hogy a rebellis magyaroknak egy olyan őstörténetet írjanak, amelyre nem büszkék. És akkor kitalálták azt a bohócságot (ma már annak vesszük, ma már elmúlt az ideje), hogy őseink valahol az Ob folyó alsó folyása mentén, az Uráltól keletre együtt éltek a finnekkel. Hál' Istennek a finnek 2003-ban átírták tankönyveiket. Az új finn történelemtankönyvek így kezdődnek: "Eddig az volt a nézet, hogy a magyarokkal rokonok vagyunk. Mára kiderült: barátság van, de genetika nincs." Ennyi. Őszinték. Akkor került sor a nagy genetikai vizsgálat végére.

A Monarchia elmélete szerint őseink átkeltek az Ural-hegységen, majd ott éltek gyűjtögető, halászó életmódot. Hogy

mennyi ideig, azt nem tudják. Onnan valamilyen oknál fogva őseink lemennek Levedi törzsterületére, ahol több száz évet kell tartózkodnunk. Nekünk mindent az oroszoktól, a szlávoktól kellett megtanulnunk: a mezőgazdaságot, az állattartást, a szőlőművelést. A hitu monarchikusok négy-, öt-, hatszáz éves ott-tartózkodást írnak. Akkor megjelennek délről a csúnya arabok, ugye, mert nekünk hátra támadt népeknek kellett lenni! (Hál' Istennek, az arabok erről semmit nem tudnak. Tizennégy évet tanítottam Kairóban, meg az arab világban.) Onnan bekényszerülnek a Kárpát-medence előterébe. Az osztrák történészek nem tudták, hogy mennyi ideig voltak ott a magyarok. Mi pontosan tudjuk: negyvenöt évig. Jöttek a csúnya besenyők, és hátra támadták a magyarok őseit, akik asszonyaikat, barmaikat hátrahagyva betódultak a Kárpát-medencébe, mert más választásuk nem volt. Európában egyedüli népként sokasodtunk harmincszorosára... Meg tudtuk tartani nyelvünket, élettani tulajdonságainkat, megtartottuk szellemi, tárgyi kultúránkat, táncvilágunkat, mesevilágunkat, népművészetünket, hitvilágunkat... Nemrég egy etruszk temetőt dolgoztunk fel Olaszországban, utána az olasz kollégáimmal elmentünk egy pizzériába. Megkérdezi tőlem az olasz kollégám, hogy tudom-e, mi a különbség az olaszok és a magyarok között? Valami közhelyet mondtam. Azt mondta:

"Amit ön itt lát, az semmi nem olasz. Mi átvettünk mindent. Átvettük a föníciaiaktól, a görögöktől, az illírektől, venétektől. Itt semmi nem itáliai. Itt ülünk az asztalnál. Ott a Milánói dóm. A gótikát Franciaországból vettük át. Az asztalon itt a terítő. Az első szövést a kínaiak végezték el. Itt van a paszta, a tészta, ami Itáliának a jellegzetessége. Az első tésztát Telekurgesztánban négyezer éve találták fel. Ott, ahol Önök éltek. És mi van a Pizzában? Van tészta. Mi lepényt ettünk. Önök behozták a kovászt. Van rajta paradicsom. Közép-Amerikából vettük át. Van rajta formaggio, sajt. A szarvasmarhát, a juhot és a kecskét ott háziasították, ahonnan önök származnak. De mi mindent átvettünk, magunkévá tettük és kifejlesztettük. Önök egy sokkal magasabb kultúrából érkeztek, mint amilyen Európa kultúrája, és a történelem folyamán csak vesztek, csak koptak, csak adtak. Kérem, önök többet adtak a világnak és Európának, mint amennyit kaptak belőle vagy tőlük."...

A magyarságot a hunoktól a kunokig számítjuk

Nagyon szeretem, hogy itt vagyunk a református kollégium épületében. Nagyon szeretem a református kollégiumok könyvtárát. Török időkben a török például nem jutott fel Észak-Magyarországra. A német választófejedelmek azt mondták, amennyiben a katolikus monarchia hozzányúl az új valláshoz, akkor vége a monarchiának.

Osztrák volt három és félmillió, a németek pedig tizenöt-tizennyolcmilliónyan. A sárospataki könyvtárban ugyanúgy megmaradt minden. Négyszázhatvan éves tankönyveket olvasok. Hál' Istennek nem katalogizálták. Nagyon vigyáznak rá, hogy ne katalogizálják, mert akkor a Széchenyi Könyvtár kiemeli, elviszi, és csak kutatási engedéllyel kérhető ki. Elolvasom a négyszázhatvan éves tankönyveket, és a következő áll bennük: a magyarság három hullámban jött be

a Kárpát-medencébe. 361-ben mint hunok, 568-ban mint avarok, és 895. május 10-én mint Árpád népe. Akikhez 1235-ben hozzáköltöznek a jászok, 1243-ban és '46-ban a kis és nagykunok. A magyarságot a hunoktól a kunokig számítjuk. Ebből ki szokták emelni Árpád népének a vonulását és a vonulási területét. Ez a magyar őstörténet. A hunoktól a kunokig ez a népesség belső Ázsiából hozta magával kultúráját, nyelvét. Bejött.

Ezzel szemben mit tart Európa és mit tanítanak nekünk a Monarchia gondolatában? Attila pusztítva száguldott Európa, Ázsia és Afrika között és embervért ivott gyermekkorában, és kutya szülei voltak meg szarvai. Mi a valóság? A hunokat 361-ben a római császár hívja be a Kárpát-medencébe Meotisz vidékéről, hogy kordában tartsák a Duna-Tisza közén lévő szarmatákat és a Tiszántúlon lévő gepidákat. Attila 395-ben Tápíószentmártonban született. Meghalt 453-ban. A maradék hun elmegy Csíglemezőre, a Mezősége és benépesíti Erdélyt. Ők a székelyek. Ezt jól tudjuk.

A magyarságnak genetikailag semmi köze a finnugorhoz.

Kétféle történelem van. Az egyik történelmet a történész írja. De hát a történész nem miniszterelnök, nem agysebész: a történésznek mindig szüksége van a vajaskenyérére, egy kis szalámira, netán kaviarra. A történész mindig kiszolgálja az adott hatalmat.

A másik oldalon van a nép, mi, akik az igaz történelmet írjuk, mert egymásnak adjuk át az ismereteket, a kódolt ismereteket a vasárnapi ebédeknél, a kukoricafosztásnál, a beszélgetéseknél.

Mit tartottak a székelyek magukról? Csaba királyfi népe! Most végeztük el a nagy mitokondriális DNS vizsgálatot egymillió négyszázezer emberen. Kiderült: a székelyek Attila hunjainak az utódai. Rajta van a világhálón, el lehet olvasni! Csak amíg a finnek átírták a tankönyveiket, nekünk a Science-t és a Nature-t, azaz a világ legjelentősebb tudományos folyóiratait leszedték a könyvtárpolicokról, nehogy megtudjunk belőlük egyet s más. Nem én tettem a világhálóra a mitokondriális eredményeket, hogy a magyarságnak genetikailag semmi köze a finnugorokhoz, hogy genetikailag legközelebbi rokonaink a belső-ázsiai török népek. Nem én tettem a világhálóra, mert ha én teszem, akkor azt mondják, hogy Kiszelyi István sovíniszta, nacionalista, újabban meg azt mondják, hogy fasiszta vagy antiszemita vagyok. Ez a szlogen, ha az ember magyar akar lenni saját hazájában. Ne beszéljünk mellé! Valahova tartozni kell! Mi ide tartozunk, ezt vállaltuk és vállaljuk.

Széchenyi írta a naplójában: "Minden mag, amit elvetek, ki fog kelni. De úgy kell tennem, mintha idegen kertész művelné azt, mert engem nem szeretnek az emberek." Ezt a részt soha le nem fordították a naplójából. Széchenyi németül írta a naplóját. Történészválogatások jelennek meg: hogy jön ahhoz a történész, hogy az én történelmemből, az egyik legnagyobb magyar ember írásából ő válogasson?! Bocsánat, nem vagyok én amnéziás! El tudom olvasni és meg tudom érteni. A genetikai eredményeket az utrecht, a varsói rektor és a német akadémia elnöke tette a világhálóra tudatosan. Órájuk nem lehet ráfogni, hogy fasiszták és antiszemiták.

Attila, az első évezred legnagyobb embere

Csodálatos imakönyvet nyomtatott a katolikus egyház a katonai tisztképzősök számára. Nem kenetteljes imakönyvet. Pont olyant, hogy befér a mellény bal zsebébe. Széchenyinek az imája van benne, az aradi 13-nak a kivégzés előtti imája és Rákóczi Ferencnek az imája. Az utolsó oldalon egy mondat szerepel vastag betűvel arról, hogy végszükség esetén, mielőtt meghal, mit imádkozzon a kiskatona. Egy ismerős katonatiszt, amikor hazajött, azzal fogadott: most volt kinn New Yorkban és hozott egy könyvet. A könyv címe: Attila, hun király uralkodásának a titka. Odaát kötelező tankönyv a katonatiszteknek és a közgazdasági hallgatóknak. Sikerkönyv, hárommillió példányban kelt el. Előszavában a mostani elnök Bush, Bill Clinton, a Chrysler gyár, a Ford gyár igazgatói, a szenátorok beírták, hogy ennek a szellemében uralkodtam, vezettem, ahogyan Attila hun király uralkodott. Megjelent a U.S. News-nak egy különszáma a világ tíz legnagyobb uralkodójáról: az idősámítás utáni századokból csak Nagy Károly és Attila szerepel. Nálunk azt tanítják, hogy Attila csatát veszített. Soha nem veszített csatát Catalaunumnál! Azt mondta Aëtiusnak, a lovasziszt barátjának (mert Attila Aquileiában és Rómában nevelkedett), hogy: "te is vesztenél tizenkétezer embert, én is vesztenék. Ne ütközzünk meg!" És nem azért nem támadta és nem égette fel Rómát, mert félt a pestistől, hanem mert "te jöttél ki, Róma püspöke, aki apám lehetnél, és te kértél engem." Az első évezred legnagyobb embere volt...

Háromezer éves magyar szakácskönyv

A kásaevő európaiaknak megmutatjuk a kultúránkat!

Azért mondom kásaevő európaiaknak, mert a következő könyvem az Eleink lakomája címmel jelenik meg. Sikertelen módon megszerezni Belső-Ázsiából száz, háromezer éves hun receptet. A világ első szakácskönyvét. Az úgúrok mentették meg hun írással. Akkor, amikor Európa még köleskását evett, mi már tíz fűszerrel készítettük a kenget, a pörköltet és a takenget, a gulyást, valamint a csörögét és az öhmöt. Először angolul adjuk ki, hogy a kásaevők megismerjék a kultúránkat. Utána magyarul...

A következők az avarok, 568-ban jönnek be. Ugyanabból a törzsszövetségből szakadnak ki, amelyből az őseink. Ugyanolyan kinézésűek, mint mi vagyunk, ugyanaz a motívumviláguk, ugyanaz az írásuk. Ugye az írással, a rovásírással nem volt szabad foglalkozni. A székelyderzsi, meg a többi csodálatos ősi írásunkat levakarták. Nem volt szabad a tizenkilencedik században propagálni! Elolvastuk a szarvasi tütartót. Először odaadtuk a Magyar Tudományos Akadémiának, annak az akadémiának, amelyben a magyar betűszót már csak idézőjelbe teszem. A tudományost is idézőjelbe teszem... Az avarok után, ugyanabból a második türk törzsszövetségből, bejön Árpád népe. Kiszakadunk a második türk törzsszövetségből a negyedik század legelején. Onnan bemegyünk Közép-Ázsiába, arra a területre, amelynek a nevét sem volt szabad kiejteni: Turán. Aki a turáni magyarságról beszélt, az már megint mindenféle -ista volt. Ugyanis Turánban a szobdok, a bahtriaiak, a horejzmiek, délről a perzsák leírták a kultúránkat, leírták az öntözéses

gazdálkodásunkat, leírták a kereskedelmünket, leírták a hangszereinket...

Nekünk gyűjtőgető, halászatgató népnek kellett lennünk

Tolsztoz szovjet akadémikus írt egy könyvet 1973-ban Az ősi Chorezm címmel. Leírta a magyarok öntözéses gazdálkodását. Megjelent magyarul, de hamar betiltották, bezúrták, indexre tették (az én példányomat persze nem). Leírta, amit nem volt szabad, mert nekünk gyűjtőgető, halászó népnek kellett lennünk.

Gondolják el történészeink magas agyi fejlettségét: mondjuk bejön félmillió ember a Kárpát-medencébe és akkor az asszonyok kimennek az erdőbe csiperkegombát gyűjtögetni, és ebből etetnek félmillió embert. Nem tudom, hogyan képzelik. De folytassuk. Turán területéről, mivel ott voltak a szobdok, bahtriaiak, a nagy birodalmak, a Horejzmi Birodalom, átmegyünk a Kaukázus középső keleti részébe, Európa látókörébe kerülünk. Ott van Örményország, nyugatra Grúzia, délre az azeriek. Világosító Gergely, a nagy örmény szerző leírja a kultúránkat, a kereskedelmünket, a ruházatunkat. Egyetlenegy akadémikus kutatónk nem volt még Örményországban! Nem volt még a jereváni könyvtárban!

Nekem örült barátaim vannak... Az egyik ilyen Ucsék Árpád. Ucsék Árpád a sztálini időkben pravoszláv térítőként mint szerb pap térített Örményországban és most Magyarországra jött. Ő örmény ember. Elküldtem Jerevánba, hogy jegyzetelje ki, mi az, amit az örmény írók írtak rólunk. (Örményország négyezer éves királyság. Ugyanúgy Grúzia is, hihetetlen magas kultúrával rendelkező két ország. Itt van az ellentét: ugye, az újjgazdag oroszok és az ősi örmények, grúzok között.) Három oldal könyvtár-jegyzetet írt ki abból, amit az örmény szerzők a magyarokról és a hunokról írnak. Soha egy mondatot le nem fordítottak ebből!

1860-ban Iszphábanban (ez Perzsia délnyugati része, ma Iránnak hívják) előkerült egy érdekes lelet. Talán emlékeznek erre a helyre: Iszphábanban dúsítanak most az irániak uránt. Ha lenne egy értelmes vezetőnk, mi is dúsíthatnánk. Európa leggazdagabb uránbányája Pécs mellett van. Mennyire megijednének a környező országok attól, hogy Magyarország dúsít. Errefelé bezárták az uránbányánkat. Nos: találtak Iszphábanban egy ötödik századi hun-örmény szótárt és nyelvkönyvet. Ennek van egy hatodik századi másolata, a szerzetesek lemásolták Jerevánban és van egy kilencedik századi török fordítása. Egy másik barátom, Detre Csaba húsz évig dolgozott Iránban, Perzsiában. Csaba nem a piacra járt, és nem a nőket hajtotta, hanem beült a pravoszláv könyvtárba és kiírta a hun-örmény szótárt. Benne van a teljes magyar nyelvtan, és benne van a teljes magyar szókincs, a 2500 alapvető szavunk. Ugye, 163 finnugor szavunk van és 2700 török szavunk. Ebből két évvel ezelőtt Csomakörösön megjelentettek néhány oldalt az őstörténeti napok keretében.

Na, ott vagyunk a Kaukázus közepében, bekerülünk Európa látókörébe, mert Arménia és Grúzia már nagy európai királyság. De mivel nem tudunk a három nagy, örmény, grúz és azeri birodalom miatt tovább sokasodni, fölme gyünk Magna Hungaria területére. Ahonnan a monarchikus őstörténet indítja az őstörténetet...

Erdélyi Napló, 2008. május 7.

Bácsalmási István

JÓ HÍRÉRT JÓT VÁRJ...

A televíziós hangfoszlányokat csak a szokásos gépies módon, a szavak értelme nélkül hallottam, de az a mondat megrázta a figyelmem gerendáját, hogy: „most már itt van végre a jó hírek ideje.”

Nem is tudom melyik állomást volt szerencsém nem hallani addig. A rövid mondat „most már itt van végre a jó hírek ideje” azonban kinyitotta az érdeklődés kapuját és a felfrissültek élénkségével vártam a folytatást, vártam a jó híreket, amelyeknek elérkezett az ideje. De azok nem jöttek. Valamit mondtak ugyan, talán hirdettek valamit, amire nekem nem volt szükségem, de igényem se, s így az már a szokott hamu lett az érdeklődés paraszára.

Az élénk várakozás így gyorsan lelankadt bennem és ismét a már megszokott és bevált süket hallgatással engedtem el fülem mellett a mondottakat. A csodálkozó, élénk figyelem a semmibe süllyedt, feledésbe ment. No, nem egészen. Napok múltán újra eszembe jutott a váratlan mozzanat, a hangja és szavai a rövid mondatnak: „most már itt van végre a jó hírek ideje”. Pár nap múlva újra és újra és röviddel utána ismét. Többször is. Kétségtelen, hogy a jó hírek kielégítetlen igénye nőtt bennem, mint a mustármag a jó földben, de nem tudott virágzásba borulni.

A jó hír kielégítetlen ígéretének ismétlődő felbukkanása az emlékezetemben már bosszantani kezdett. Semmi sem segített. Ami azonban történt és mind világosabban, az azoknak a figyelmeztetéseknek eszembe ötlése volt, amelyekkel évekkal azelőtt egy dél-amerikai utazásunkra ismerősök és ismeretlenek láttak el bennünket a várható rossz ellen. Vigyázatok a pénzetekre, hallottuk az intést, a fontos iratainkat és az ékszereinket hagyjuk a szálloda megőrzésére, és így tovább. Miért jutott ez eszembe most annyi év után, ki tudja? A dél-amerikai népek egyike sem örvendett különös jó hírek ezen az északi kontinensen az igaz, pedig az, amit a déli megszállók az őslakóktól olyan hatásosan „eluraltak,” nem maradt sokáig még az európai rokonaiknál sem. Sok oda sem ért. Több más hajó is járt a tengeren... Viszont velünk semmi baj nem történt, semmink el nem tűnt, és nem hallottunk semmi rosszat másoktól sem, ellenben... Ellenben szép lassan kiderült a kép, előjöttek az emlékek. Mi is történt? No nem valami földrengető jó, hiszen el is felejtettük, nem is emlegettük eddig mi sem. De talán éppen ezért van most itt, világosan és élénken a rossz helyett az elmondani való apró kis emberi jó.

Rio de Janeiróban történt. Fel akartunk menni a Sugarloaf tetejére. Azt mondták, hogy a kilátás a városra erről a hegyről a legszebb. Mégis először ezt meg azt az üzletházat is meg kellett nézni és én legalábbis, minden ilyen helyen nagyon is hallottam a percek kotyogását. Feleségem két kis babával és a vásárló mamával volt éppen élénk beszélgetésben. A fiatal mama amerikai volt, férje amerikai katona, aki itt volt szolgálatban s így a nyelv nem volt akadálya a beszélgetésnek. Végülis azonban mindketten észrevették, hogy én túl sokat nézek ki az utcára és az amerikai hölgy megkérdezte, hogy mi

a tervünk a délutánra. Mikor meghallotta, hova akarunk menni, örömmel felajánlotta, hogy elvisz oda, mivel ők közel laknak a hegy alatt elhúzódó kikötőhöz. Rövidesen be is pakolt bennünket az autójába, mindkettőnk ölében egy-egy kicsivel és elindultunk. Én mind nagyobb örömmel észleltem, hogy a kacskaringós út és a távolság miatt is milyen szerencsések voltunk. Végül, de még jó időben érkezünk, megköszöntük a segítséget, elbúcsúztunk kicsiktől és nagyoktól és a kötélpálya gondolája simán ért fel velünk a hegytetőre. A város szépsége, a kilátás mindent megért, de nem lehetett tagadni azt sem, hogy éhezni kezdtünk. Visszamentünk a hegy aljába és egy kisebb étterem, vagy egy kiskocsmá után néztünk, ahol a szokatlan időben, ebéd és vacsora között, de valamit enni lehet. Megtaláltuk, amit kerestünk és nekiláttunk a nehéz munkának: menüt válogatni, de a portugál nyelv tudása nélkül. Mutogattunk, sőt rajzoltunk is és kissé hosszabb, de érdekes idő után ettünk is. Azt hiszem azt, amit akartunk. Közben persze folyt a beszélgetés a korcsmáros és köztünk. Ő nem beszélt angolul, de magyarul sem. Mégis, valahogy elmondtunk egymásnak mindent, amit akartunk, a kérdések is választ kaptak mind a két oldalon és igen jól mulattunk. Végül megkaptuk a pontos útbaigazítást is, hogy merre menjünk a szállodánk felé. Fizettünk és elbúcsúztunk. Mentünk a mondott autóbusz megálló felé. Egyszer csak azt vettük észre, hogy a kocsmáros siet utánunk. Ott felejtettünk volna valamit? Nem hiányzott semmink. Mikor elért bennünket, kis mosollyal is jelezte, hogy menjünk vele. A megállónál még volt egy kis ideje elmagarázni, megmutatni, hogy a több közeli megálló és a többfajta busz könnyen tévedést okozhat az idegeneknek és ő nem szeretne volna, ha tőle jövet mi eltévedünk. Csak rá akar tenni a jó buszra. Hát így volt. Most mindenki tudja a számunkra két apró akkori jó hírt, a kicsiny, de kedves emberi jókat. Akkor is éppen itt volt a jó híreknek az ideje, de mi nem sok figyelmet fordítottunk rá. Megköszöntük őket, de el is felejtettük és nem hirdettük sem mások örömére, sem a meg nem történt rosszak ellenére.

Amint ezt az írást befejeztem, jött a hír a második dédunoka lehető érkezéséről ...

Istvan Bacsalmasi

FOR GOOD NEWS EXPECT A GOOD DEED...

The drifting of scraps of sound from the TV reached my ears only incomprehensibly until the sentence „finally the time is here for some good news” jolted the beams of my interest. I do not even know which station was on that I was so fortunate not to hear. The quoted short sentence „finally the time is here for some good news” however opened the door of my interest and generated a keen expectation. I was waiting for the good news for which the time is here now. But it did not come. The voice was still drifting toward me, it carried probably some advertisement but I paid no attention any longer. For me the voice carried ashes only to my previously burning interest and the hope filled expectation of mine was flagging fast and the sound drifted past my ears into blessed

oblivion again. Everything was forgotten. No, not really.

Few days later I recalled the little incident, the few words of this short sentence „finally the time is here for some good news” which shook up my interest. A few days later I did it again and a gain and a few more times still later. It was clear that the suspense for good news was growing in me like the mustar seeds in a rich soil, but could not bloom. I felt a growing feeling of vexation too. Little later, however, I started to recall those little warnings, advices we were furnished by a number of known and unknown people prior to our trip to South America. They told us: be careful with your money, leave your important documents and jewels in the safe of your hotel, watch your pockets and so on. Why did these warnings come to mind now? Who knows? It is true that no people in South-America enjoyed a good reputation on our northern continent. Yet all values the conquerors spirited away from the natives did not remain long with the newly rich relatives. A lot never even arrived to the intendent places. There were too many other ships on the seas.

However, we did not experience any problems and heard nothing from others either. But some other things, good things though, did happen. For the story we go to Rio de Janeiro. We planned to go up to the Sugarloaf mountain. We heard so much about the beautiful sight of the city from there and that we just had to see. As usual, every day something happened, like window shopping or visits to a famous shopping centre and the likes. This day too. I was always very fidgety at those places but today especially so. My wife was deeply engaged in some discussion with a young woman and two little girls. As I learned, the young mother was the wife of an American soldier serving in Rio and therefore the language was no impediment. Finally the two ladies recognized that I was continually looking out at the not very beautiful street and the American mom politely asked about our plans. When she heard what is our destination, she readily offered to take us there, since they are living close to the harbour below the hill. Riding in her car with the two little girls in our laps, I still could notice the winding roads and the distance she was covering and I was very happy about her help. Finally but still in good time we have arrived to the mountain, said our good byes to our kind host driver and her two little girls and the gondola took us up neatly to the hill.

The view was extra ordinarily beautiful but in time we felt hungerpains and realized that it was time to eat. We used the gondola again and down below we hunted for a small restaurant where they are willing to feed us in between hours. After finding the place, we did set about selecting the menu without knowing one word of Portugese. The owner did not speak English, nor Hungarian. All of us were using our hands, drew pictures and, of course, we all spoke all the time. Quite some time later we were able to eat as well. Meantime the animated discussion went on and we managed to tell everything, also raised many questions and answered them on both sides. We were also told where the bus station was and how to get to the hotel. Finally we paid, shook hands vigorously and left.

Passing hardly a block, we noted that the man whom we said Good bye hardly a minute ago coming fast after us. Did we left anything in the restaurant? We did not....When he reached us, smiled and encouraged us to follow him. At the bus station he had time to explain that here in this corner there are many stations and many buses and we could easily select the wrong bus. He will tell us which one to go on.

That is how it was. Two small events, two little but good deeds, very human acts indeed. We said our thanks in both cases, but we never talked about them. We missed to announce that it was time for the good news. Soon after I finished this writing, came the news that our second great grand child is getting ready to join the family.

Tatár Etelka

BOZOKI ANTAL: MAGYAROK A VAJDASÁGBAN¹

Bozoki Antal az amerikai Magyar Baráti Közösség meghívására érkezett az Államokba 2007 nyarán, részt vett az Itt-Ott-találkozón, majd előadásokat tartott, többek között Chicagóban is.

Bozoki Antal a délvidéki Torontáltordán született 1946. július 18-án. Ma Újvidéken dolgozik magánügyvédként.

Folyóíratszerkesztő, az Argus Vajdasági Kisebbségjogi Egyesület intéző bizottságának elnöke, a Családi Kör c. újvidéki független hetilapnak alapító tagja és első igazgatója, az újvidéki rádió PARAGRAFUS c. rovatának külmunkatársa. Kutatási témaköre külpolitika, jogtudomány, nemzetközi jog, emberi és kisebbségi jogok, környezetvédelem. Tizennégy önálló könyv, számos szöveggyűjtemény és szakmai cikk, publicisztikai írás szerzője. *Magyarok a Vajdaságban* c. esszégyűjteménye választ ad mozgalmas, változó, tragédiákkal terhes korunk nagy kérdéseire, annak tudatában, „hogy, ami ma újsághír, az holnap már történelmi dokumentum”, írja méltatója, Matuska Márton. A téma sokszínűségét a kötet tudatos szerkesztése is megvilágítja. Az első fejezetben olvashatunk az alkotmány és autonómia, a magyarok helyzete Délvidéken, kisebbségi jogvédelem, kisebbségi sajtó, erkölcs és politika, kettős állampolgárság, a rehabilitálás és kárpótlás, magyar-serb, szerb-nemzetközi kapcsolatok kérdéséről.

De beszél a könyv a szerbiai, vajdasági magyarság tragikus sorsáról, félelméről, megaláztatásról, a nemzeti identitásért folytatott harcáról.

A nemzeti sajátosságok közé tartozik a hivatalos nyelv és írás szabályozása, személynév megválasztása és használata, az anyanyelv használati joga, kultúra és hagyományok ápolása, az anyanyelvi oktatás joga, a nemzeti szimbólumok használata és az anyanyelvi tájékoztatás joga.

Megtudjuk Bozoki könyvéből, hogy „A szórvány területeken fokozatosan megszűnt a magyar tannyelvű oktatás az ovodától a középiskoláig. A magyar tannyelvű általános és középiskolák tantárgyelőadókban szűkölködnek. Az új vidéki tanulók 1272 magyar ajkú hallgatója közül csak 78, 6% kapott kollégiumi ellátást. A jelenlegi kedvezőtlen helyzet nem tudja biztosítani a vajdasági magyarság megmaradásához elengedhetetlenül szükséges értelmiségi utánpótlást.” (67-

68. old.) Érdekes és elgondolkoztató tény, hogy a titói kommunista Jugoszláviában a Vajdaság autonóm tartomány volt, de Milosevic óta csak romlik a helyzet, jogi káosz uralja kis Jugoszláviát. A Vajdaság is elvesztette autonómiáját.

A Vajdaság fejlődése egyenes arányban volt az autonómia fokával. Az autonómia tehát pozitív törekvés és nem lehet szeparatista irányzatnak venni. Akik nem ismerik az autonómia lényegét, azok erre úgy tekintenek, mint valami elszakadási irányzatra.

A Vajdaság nemzetiségi összetétele is sokat változott a szerb-horvát háború óta, a katonaköteles fiatalok elmenekültek, az öregek magukra maradtak, romlottak az etnikai viszonyok is /pl. magyarverések/. Nyomasztó a légkör, sok helyen félelem uralkodik. Kosovo önállósulásával újabb menekült hullám várható, amely újabb demográfiai eltolódásokat okozhat. Tájékozatlanság tapasztalható minden oldalon. De a magyar vezetés sem egységes. Amerika és a nemzetközi szervezetek pozitívan viszonyulnak az eseményekhez, de a szerb kormány egyre inkább elszigetelődik, nem veszi figyelembe a nemzetközi jogszabályokat. A jelenlegi Szerbiában a magyarok másodrendű állampolgárok, kettős az elnyomatásuk: nemzeti és vallási.

A könyv szerzője a magyarság sorsát erkölcsi felelősséggel követi nyomon, nemcsak szemlélődik, de kiutat is keres. Hadd zárjam az ismertetést a szerző vallomásával:

„A nyomtatásban megjelent szövegek válogatásakor arra törekedtem, hogy lehetőleg kerek egészet képezzenek és betekintést nyújtsanak a vajdasági magyarság aktuális helyzetébe. Az írások természetesen egyéni meglátásaimat fejezik ki. Igyekszem azonban – a lehetőségeimhez mérten mindenhol a rendelkezésemre álló adatokra és tudományos módszerekre támaszkodva – tárgyilagosan boncolgatni a felvetett témákat. Hogy ez mennyire sikerült, azt a Tisztelt Olvasó hivatott eldönteni.”

THERE IS ALWAYS SOMETHING HAPPENING AT THE HUNGARIAN COMMUNITY CENTRE

COME, JOIN US!

840 ST. CLAIR AVE. W. TORONTO, ON

TEL.: 416-654-4926

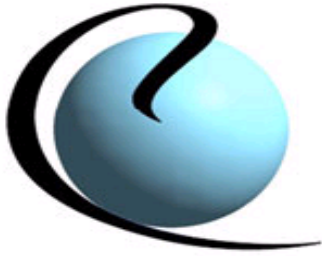
www.hccc.org

Ondi Studio
MULTIMEDIA

¹Válogatott Írások-2001-2007, ARGUS-Vajdasági Magyar Kisebbségjogi Civil Szervezet

Gyors barátságos szolgáltatás kedvező áron!

CORVINA
Printing & Design

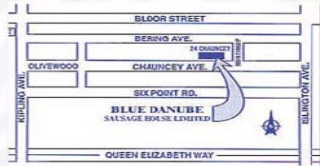
Fekete-fehér/Színes Nyomtatás
Fekete-fehér/Színes Fénymásolás
Szkennelés, Fax szolgáltatás
Web és Grafikus Tervezés
Számítógép javítás, telepítés
Névjegykártyák, Borítékok,
Szórólapok, Naptárak, Könyvek
Meghívók, jegyek, katalógusok

830 St. Clair Ave. West, Toronto, ON.
Tel: 416-658-3434, Fax: 416-658-6613
e-mail: info@corvina.ca, www.corvina.ca

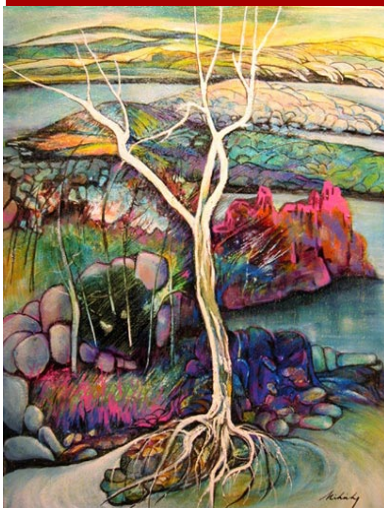
BLUE DANUBE
SAUSAGE HOUSE LIMITED

Igazi magyaros jóízű friss hentesárak
Finom házi sütemények
Magyar árak bőséges választéka
Szeretettel várja Önöket a Balega család

24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

Magda Mihály
Artist

22 Martin Crescent,
Toronto, ON, M4S 2V4
Tel.: 416-484-8773
Fax: 416-484-8748

E-mail:

Magda@Mihaly.com
www.MagdaMihaly.com

SZENT GYÖRGY

BARANTA KLUB

<http://szentgyorgybaranta.extra.hu>

GOLD & WOOD
PARIS

delta OPTICAL

A uniquely irresistible optical shoppe,
which will facilitate the latest in fashionable
eyewear and also provide impeccable
functionality with maximal comfort.

Collections like: Theo, Zenka, Face & Face,
Alain Mikli, Starck, Lindberg, Gold & Wood,
ic! Berlin and more

SQUARE ONE MALL - 100 City Centre Drive, Mississauga, ON,
L5B 2C9; Tel.: 905-896-4030; Fax: 905-896-4031

FAIRVIEW MALL - 1800 Sheppard Ave. East, Toronto, ON,
M2J 5A7; Tel.: 416-491-1115; Fax: 416-491-1146

HILLCREST MALL - 9350 Yonge Str., Richmond Hill, ON,
L4C 5G2; Tel.: 905-883-1144; Fax: 905-883-1148

Magyar szívrrel, kanadai fogorvosi tudással...

DR. DENCS KATALIN FOGORVOS
DENTAL SURGEON, TORONTO

TEL: 416-222-7979

- ➔ Fehér porcelán koronák, hidak, fogfehérítés
- ➔ Fogszabályozás felnőtteknek, gyerekeknek
- ➔ Tömések, gyökérkezelések, szájsébeszet
- ➔ Kanadai megelőző rendszeres fogtisztítások
- ➔ Visszatérő fejfájások, nyaki fájdalmak és alvási zavarok kezelése, amelyek fogászati eredetűek

- 280. Sheppard Ave. East #213
- Yonge St. és a Bayview Ave. között félúton
- Ingyenes felszíni és földalatti parkolóhelyek

